

Eörsi István

EGY PRÓBAFOLYAMAT STÁCIÓI

Színpadai variációk a Jób könyvére

Szereplők

RENDEZŐ
SZÍNÉSZ
ASSZISZTENSNŐ
ÖREG
1. FÉRFI
2. FÉRFI
NŐ
DÍSZÍTŐMUNKÁSOK
A cselekmény ideje: 1995

ELSŐ FELVONÁS

Első jelenet

Csaknem meztelen férfi ül a hamuban, festett sebeit és fekélyeit vakarja üvegcsereppel. Felüvölt. Elhallgat. Port gyűjt két markába, átszűri az ujjai közt. Összezárja ujjait, a tenyerébe mered. A háttérben egy múzeum bejárata. Szemből elegáns férfi jön be frakkban. Meglátja a Porban

ülőt,

odamegy hozzá kissé bicegve

BICEGŐ Na?

PORBAN ÜLŐ Mi nem ismerjük egymást.

BICEGŐ Minden rendben? (Csend) Élvezed a naplementét? (Csend) Ügyes találmány, mi? A napfelkelte is az. És a két időszület is jól sikerült a kettő között.

PORBAN ÜLŐ Hallgass.

BICEGŐ Láthatóan minden jó és szép ezen a világon.

PORBAN ÜLŐ Ezt te nekem nem mondhatod.

BICEGŐ Csak idéztem valakit. Mi van a markodban?

PORBAN ÜLŐ Kis kavicsok.

BICEGŐ Mészakavicsok?

PORBAN ÜLŐ Csontkavicsok.

BICEGŐ Életem legmegepítőbb munkája volt. Négyzetcentiméterenként hetet kellett elhelyeznem tíz négyzetkilométeres körzetben. Egy négyzetméterben tízezer négyzetcentiméter van. Egy négyzetkilométer egy-millió négyzetméterrel, ez pedig tízezermillió négyzetcentiméterrel egyenlő. Tíz négyzetkilométer tehát annyi, mint százezermillió négyzetcentiméter. Mármost ahhoz, hogy mindegyikbe pontosan hét csontkavics jusson, másképpen kifejezve, hogy egyenlően el tudjak osztani hétszázzezermillió ilyen kis csontkavicskét...

A Porban ülő a markában lévő kövecskéket hozzávágja a Bicegőhöz. Ez vállat von, leporolja elegáns ruháját

Őszintén szólva a kavicsok nem voltak betervezve. Túlbecsültük megbízottaink technikai színvonalát. Várakozásaink ellenére az emberek nem égtek el tökéletesen, így hát csontjaik ilyen kis kavicsok formájában lecsapódtak a füstből.

PORBAN ÜLŐ Túlbecsültük? Várakozásaink?

BICEGŐ Még nincs önálló műhelyem.

PORBAN ÜLŐ Egyszóval alkalmazott vagy.

BICEGŐ A szállingózó kavicsocskákat mindenestre én terítettem szét az imént ecsetelt módon.

PORBAN ÜLŐ Lakáj. Bohóc. Fullajtár.

BICEGŐ Ezt a munkát a saját felelősségemre hajtottam végre, magasabb segítség nélkül.

A múzeum kapujában egymásba karolva megjelenik két férfi és egy nő. A nap éppen a szemükbe süt, elvakítja őket

Találkozunk még. (Elindul abba az irányba, ahonnan jött)

PORBAN ÜLŐ (üvöltve) Menjen a pokolba!

A Bicegő eltűnt már. A három ember észreveszi a Porban ülőt, aki ismét homokot szűr át az ujjai közt. Kikarolnak egymásból. A Nő almát vesz elő, a férfiak szendvicset

1. FÉRFI (kiabálva) Rosszul van?

NŐ (kiabálva) Kér egy almát?

2. FÉRFI (kiabálva) Egy sajtos szendvicset?

1. FÉRFI (kiabálva) Szent isten, csak nem azóta ül itt?

2. FÉRFI (kiabálva) A háborúnak régóta vége!

Odamennek hozzá

NŐ Nézzen rám, uram. Ért engem? Vagy beszéljek angolul?

1. FÉRFI Ez most ült ide. Szerintem koldulhi készül.

2. FÉRFI Ugyan. Nem látod: nyáladzik. Ez az ember debilis.

1. FÉRFI Imbecillis.

NŐ Ne szépítgessük: idióta.

2. FÉRFI Mi van a markában?

NŐ Kis fehér kavicsok.

2. FÉRFI Ember, miért játszik azokkal a kavicsokkal?

NŐ Miért nem felel? Beszéljek franciául?

2. FÉRFI Barátságosan kérdezzük.

NŐ Én pszichológus vagyok.

2. FÉRFI Belemegy a homok a sok gennyes sebébe.

1. FÉRFI (üvöltve) Miért nem felel, ha kérdezik, maga állat?

A Porban ülő teljes testében remegni kezd. Felemeli mindkét kezét. A kövecskék a fejére, a testére peregnek

NŐ Ne ilyen agresszívan.

2. FÉRFI Bátran feltételezhetjük, hogy nem jókedvében ül itt.

1. FÉRFI (mélyen meghajol a Porban ülő előtt) Elnézését kérem, megkülönböztetett tisztelettel. Bocsásson meg.

2. FÉRFI Rám figyeljen. Pap vagyok. Látom, hogy szenved. Segíthetek?

NŐ Szerintem ez az úr inkább szorul a lélektan segítségére, mint a vallás vigaszára. - Beszéljek spanyolul?

1. FÉRFI (hajlongva) Tisztelt uram, én a barátaimnál is többet ajánlhatok fel: az empátiámat. Író vagyok. Ha van valami jó sztorija, ki vele. Én megírom, és magát szárnyára kapja a hímnév.

2. FÉRFI A múzeumból jövünk, mint látja. A tágas falfelületeket apró fotókkal tapétázták ki. Azok közül az arckok közül egyik sem él már. Hajhegy maradt utánuk. Zoknihegy. Cipőhegy. Egy német küldöttség van ott éppen. Szegények sírnak, mint a gyerekek.

NŐ A kőfal előtt, ahol hatvanötezer embert lőttek föbe, egy fiatal német elájult.

1. FÉRFI Meséljen, maga hogy élte túl ezt itt? Szerencséje volt?
2. FÉRFI Amit te szerencsének hívsz, az az isteni kegyelem kisugárzása.

1. FÉRFI Inkább valami jellemhiba következménye.

NŐ A szerencse képesség az alkalmazkodásra.

1. FÉRFI Ezt mondtam én is, más szavakkal.
2. FÉRFI Ne vitatkozzunk, mert úgysem érti. Ha pedig érti, annál rosszabb. NŐ Mondja csak, kedves uram, miért szűri át a port az ujjai között?

2. FÉRFI Nem por az, hanem kis kavicsok. Mi a szándéka velük?

PORBAN ÜLŐ A nagymamám szeretném összerakni belőlük.

NŐ (súgva a két férfinak) Mondtam, hogy idióta. (Hangosan) Értem. Maga szobrász. Emlékművet akar emelni a nagyanyja tiszteletére, aki itt hunyt el. Nemes elhatározás. De nem valószínű, hogy ezzel a kavicsporral. Jöjjön velünk, elmegyünk a városba, egy nagy házba, és ott megtudakoljuk, hol találhatunk alkalmas köveket erre a célra.

PORBAN ÜLŐ Ne érjen hozzám.

1. FÉRFI Hagyjuk a fenébe. (A Nőnek) Velem az utolsó két évben nem foglalkoztál annyit, mint ezzel a kifogásolható modorú úrral tíz perc alatt.

A Porban ülő tapsol

NŐ Minek örül? Nézzétek, még a kövecskéiről is megfeledkezett.

A Porban ülő rémülten abbahagyja a tapsot, és ismét turkálni kezd a homokban

2. FÉRFI Hogy értette, fiam, amit az imént a nagyanyjával kapcsolatban mondott?

A Porban ülő egy cserépdarabbal festett keléseit vakargatja

NŐ Szerintem abból kell kiindulnunk, hogy fajtájukban a túlfejlett libidó ellensúlyaképpen rendkívüli mértékben kifejlődött a halálvágy. A más-képpen megmagyarázhatatlan gyűlöletet is ezért provokálják ki: tudatuk alatt hevesen vágnak arra, hogy megöljék őket.

2. FÉRFI Csak nem Jóbnak képzeled magát? Az ült naphosszat a hamuban, az vakargatta egy cserépszilánkkal keléseit.

1. FÉRFI De az nem beszélt a nagymamájáról.

NŐ Jób, hát persze! Tipikus kényszerképzet! Wie im Buche steht! Az volna csoda mindazok után, amin átment, ha nem Jóbnak gondolná magát, hanem, mondjuk, Napóleonnak. (Nevet)

PORBAN ÜLŐ A környéken hétszázazermillió csontkavics szóródott szét. E mennyiség megkönnyíti, de egyben meg is nehezíti, hogy összerakjam belőlük a nagymamám. Az anyagból bőven futja, de a hiteles darabkák kiválasztása nehezen legyűrhető nehézségekbe ütközik.

1. FÉRFI Nehezen legyűrhető nehézségek. Ez jó. Sőt nagyon jó. (A 2. Férfinak) Ennek az embernek kutya baja. Ha mindenáron meg akarasz menteni egy lelket, akkor azt másutt keresd.

2. FÉRFI Itt gázosították el a nagyanyját, fiam?

PORBAN ÜLŐ Mit akar a nagyanyámtól? Hét fiam és három lányom pusztult el itt. Tegnap még majd kicsattantak az egészségtől, ma pedig - nézze, mi lett belőlük! (A 2. Férfi orra alá tartja mindkét tenyerét)

1. FÉRFI Maga hülyének néz bennünket.

NO Az imént a nagyanyjáról beszélt, tisztelt uram. (1. és 2. Férfinak) Azt hiszem, jót tenne neki, ha beszélgetnék vele. Már tudom is, hogyan kezdjem. (Súg valamit az 1. Férfi fülébe) A hét fiúval meg a három lánnyal egy mesében találkozott, ugye? A nagyanyja mesélt róluk?

2. FÉRFI Jóbnak volt hét fia és három lánya. Az ótestamentumi időkben ezt tekintették a boldogság netovábbjának.

NO Magának viszont nem lehetett tíz felnőtt gyermeke. Haminckét évesre becsülöm.

PORBAN ÜLŐ Magamat is ezekből a csonttörmelésekből raktam össze. Nehezen ment, különösen eleinte, amikor még nem volt kezem. Néhány helyre nem jutott megfelelő anyag, ott lukakat hagytam, látja? (A sebeire és fekélyeire mutat) Nem dagná be valamelyikbe az ujját?

1. FÉRFI Egyre jobb lesz. (Jegyzetel)

2. FÉRFI Már azt sem tartottam különösen ízlésesnek, hogy Jóbot utánozza. De hogy Krisztust gúnyolja, azt kikérem magamnak.

A Porban ülő elkapja a 2. Férfi ujját, és rányomja az egyik fekélyre, mely a szíve alá van festve. A 2. Férfi felüvölt, és elrántja a kezét. A Porban ülő nevet

NŐ Ezt nem lehet elviselni. Mindazok után, amin ma mentünk keresztül.

1. FÉRFI Mondja, hogy élte túl ezt a csontüzemet? Kápo volt? Besúgó?

Maga tépte ki a hullák állkapcsából az aranyfogakat?

A Porban ülő nyöszörög

2. FÉRFI Hagyd békén. - Imádkozom magáért.

NŐ Menjünk már.

Megindulnak

PORBAN ÜLŐ (utánuk szól) Asszonyom. Ígért egy almát. A

Nő odadob neki egy almát. A Porban ülő nézi

BICEGŐ (feltűnik a múzeum kapujában) Harapj bele. Na! Ne félj! Nincs olyan lángpallosos angyal, aki ebből a Paradicsomból elkergetne!

A Porban ülő az almába harap. Égzengés. Sötét

Második jelenet

Sötétség. A Színész - aki az első jelenetben a Porban ülőt játszotta - az ágyában fekszik. Belép a Rendező - akit Bicegőként ismertünk meg -, felgyújtja a villanyt. Szépen berendezett szoba, a falakon mindenütt a Színész különféle szerepeinek kosztümeiben. A Rendező leül az ágy szélére

SZÍNÉSZ (felül az ágyban) Üljetek át a székre. A

Rendező széket hoz az ágyhoz, leül rá

Nem azért adtam oda tegnap a kulcsot, hogy hajnalban rám törj.

RENDEZŐ Negyed tizenkettő múlt négy perccel.

SZÍNÉSZ Szent isten! Gyorsan lezuhanyozom. (Takarójába burkolódzva felkel, kimegy a fürdőszobába)

Zuhanyzubogás. A Rendező a képeket nézi. Amikor a zubogás elhallgat, kiabálva beszélni kezd

RENDEZŐ Vagy tíz éve egy éjszakai bárban kikezdett velem egy húsz-huszonkét éves Apolló. Vékony, szép metszésű szája, ideges orrcimpák, hullámos, fekete haj. Az első gintonik után meghívott magához. A lépcsőházban megkért, hogy vegyem le a cipőmet. Ha a háziasszonya megneszeli, hogy férfi látogatót fogad, akkor kiteszi a szűrét. Pissz nélkül surrantunk be a lakásba, kinyitott egy ajtót, beléptem. Ott cigarettázó férfi volt a szobában. Véresre vertek, letépték a nadrágomat, paradicsommártást locsoltak a nemi szervemre. Egyikük befogta az orromat, Apolló pedig a számba pisált. Búcsúzásképpen aztanácsoltak, hogy jelentsem fel őket a rendőrségen.

SZÍNÉSZ (a fürdőszobából) És te szót fogadtál nekik.

RENDEZŐ Voltam olyan marha. Biztam benne, hogy a rendőrök nem úgy bánnak velem, mint valami pattanásos képű, pacsuliszagú sráccal.

SZÍNÉSZ (a fürdőszobából) Azt hitted, hogy a neves rendezőt tisztelik majd benned.

RENDEZŐ Ahogy mondod. De nem voltak színházrajongók. Az ügyeletes tiszt behívta három kollégáját, és röhögve elmesélte nekik, amit tőlem hallott. Kilitásba helyezte, hogy ők is belepisálnak a számba, ha még egyszer kinyitom.

SZÍNÉSZ (felöltözve bejön) Ez egy igaz történet. (Az ágyra teríti a takarót)

Leülnek az asztalhoz

RENDEZŐ Honnan tudod?

SZÍNÉSZ Onnan, hogy ugyanígy mondtad el két héttel ezelőtt, azon az estén, amikor először találkoztunk a színházban. Volt már benned néhány féldeci. Azt feleltem, hogy a többség mindenáron meg akarja védeni az életformáját...

RENDEZŐ Tőlem? De hiszen én nem támadom őket, én soha senkit...
SZÍNÉSZ Ne téjünk rá a munkára? Ha már felvertél pitymallatkor...
RENDEZŐ Már rá is tértünk. (Csend) Ha nem értek volna kamaszkoromtól megalázó élmények, azt hiszed, izgatna engem Jób? Meg a hutuk a tutszik fogságában és viszont? Képzeld, ma éjjel olvastam, hogy egy falu lakosait a másik törzshöz tartozók lassú kivégzésnek vetették alá. Minden reggel levágtak a parasztcsokákból egy kis darabot, a csonkot orvosi kezelésben részesítették, hogy a delikvensek el ne vérezzenek. Két hétig farigcsálták őket ilyen módon, míg egy szikrányi élet volt bennük.
SZÍNÉSZ Ne beszélj ilyesmirel reggeli előtt. - És ki farigcsált kit? A hutuk a tutszikat vagy megfordítva?

Csönd

RENDEZŐ Elfelejtettem. (Csend) A tegnapi próba meggyőzött arról, hogy zsákutcába jutottunk.
SZÍNÉSZ Miért? Rossz voltam?
RENDEZŐ Nem voltál rossz. Kissé többet ficeregél a kelleténél. Az ujjak mozognak, pereg a homok, vakaródzás, egy-egy fenyegető gesztus - de a test dermedt, a szem pedig - ez nagyon fontos! -, a szem legyen halott.
SZÍNÉSZ Halott volt.
RENDEZŐ Nem mindig. Nem egészen. Ezt csak tanulságképpen mondom, mert úgyis mást kell csinálnunk.
SZÍNÉSZ Egészen jól éreztem magam. Ahhoz képest, hogy félig-meddig improvizáltunk...
RENDEZŐ Az improvizációval nem volt baj. Habár a soványabbik pali belekeverte a világ szenvedéstörténetébe, hogy a Nő az utóbbi két évben elhanyagolja.
SZÍNÉSZ Nekem ez tetszett a legjobban.
RENDEZŐ Meg is tapsoltad. Nagyon helyesen.
SZÍNÉSZ Hol csípted fel ezt a három rémlátomást?
RENDEZŐ Jó néhány éve a wrocławai amatőr fesztiválon fedeztem fel őket a Szecsuánba látogató három isten szerepében. Űdék voltak, naivak, egy szót sem értettek abból, ami körülöttük a színpadon zajlik, ráadásul lerítt róluk, hogy hajótörött értelmiségiek. Amióta a Jób-téma foglalkoztat, nem megy ki a fejemből, hogy ők az ideális vigasztalók. Egy video segítségével meggyőztem erről az igazgatódat is.
SZÍNÉSZ Most már mindent értek. A diríneknek fellinis izlése van. Meglátta a nő mellét, és az egész évadra leszerződöttette őket.
RENDEZŐ Tegnap kiderült, hogy jól tette. De a jelenet használhatatlan. Mert ha egy színmű hatmillió ember füstből lecsapódó csonttörmelékével kezdődik, akkor milyen legyen a folytatás?
SZÍNÉSZ Tegyük a végére ezt a jelenetet.
RENDEZŐ És a végén hogy siratsz meg hatmillió embert?
SZÍNÉSZ A nagyanyámat siratom, meg a gyerekeimet.
RENDEZŐ Mindketten különféle számokat emlegettünk. Milliákat meg százmilliákat. Az én képzeletem lebénult.
SZÍNÉSZ Az enyém nem. Anyám anyjára gondoltam. Hét éve halt meg. Lelépett a villamosról, és egy autó elgázolta. A temető előtt. Éppen nagyapához ment látogatába. (Nevet)

Csend

RENDEZŐ Egy barátom meghalt szívkatéterezés közben, de másfél perc múlva életre dörgölték. Ki akartam faggatni, hogy mit észlelt halottként, mire azt felelte, hogy nem húzok ki belőle perdöntő vallomást isten ügyében. Túl rövid volt az idő, és ő különben is kizárólag azokra a fehér szórszálakra gondolt, amelyek altatáskor az egyik orvos orrlikából meredeztek felé. Az járt a fejében, hogy ha el tudná kapni őket, akkor felhúzódkodhatna ülő testhelyzetbe, és megmenekülne.
SZÍNÉSZ Hülyéskedett.
RENDEZŐ Miért, te nem gondolod, hogy istent könnyebb elutasítani, mint az ilyen-olyan szórszálakat, amelyekbe belekapaszkodhatunk?
SZÍNÉSZ Jónak viszont nem kelletek a szórszálak, csak isten kellett.
RENDEZŐ Ezért vált nonstruózássá. Mert rádöbbent arra, hogy isten gonosz. A következő lépést - azt, hogy gonosz ugyan, de égen-földön nincs nyoma - nem merte megtenni. Ezért üvöltözött és vakaródzott, és ezért húzta be végül a farkát.
SZÍNÉSZ Ha így gondolkodsz, akkor miért éppen az isten témáját erőlteted?

RENDEZŐ Nem erőltetném, ha tudnám, miért erőltetem. Stendhal egy ízben tanúja volt annak, hogy egy boldogságtól sugárzó ifjú pár óvatlanul lelépett a járdáról, és a fiút agyonvágta egy harci szekér. Ezt mondta halálsápadtan barátjának, Turgenyevnek, az író nagybátyjának: „Isten egyetlen mentsége, hogy nem létezik.”
SZÍNÉSZ Csak nem akarsz egy ateista tandrámát eljátszatni velem?
RENDEZŐ Nem tudom, mit akarok eljátszatni veled. Meg magammal. Nyugtalan vagyok, mint a patkányok v har előtt. Irigylem Stendhalt, amiért ilyen végérvényes fölényel fogalmaz még a kétségbeesés pillanatában is. Egy ilyen mondat után tovább lehet sétálni. Én viszont úgy érzem, hogy ez a Jób-téma túlélhetetlen, mert ha megoldom, akkor utána mit csinálhatok még? Ha pedig nem oldom meg, akkor felfal.
SZÍNÉSZ Akármibe vágunk bele, ez mindig így van.
RENDEZŐ Megpróbáltam beleképzelné magam Jób helyzetébe. Ülök a hamuban, vakaródom, és csak azért nem üvöltök, mert már berekedtem. Miért épp velem bánt el így isten, velem, aki ártatlan vagyok? És akkor egyszer csak eszembe jut, hogy mások is pusztultak már el ártatlanul. Például gyerekek. Es én láttam ezt, és nem akartam tudni róla. Más nyomorúsága miatt nem lázadtam fel.
SZÍNÉSZ Ugyan már. Ki ellen lázadhattál volna?
RENDEZŐ Elképzelttem, hogy Jóbnak lassan eszébe jut a sok botrány, amelynek tanúja volt, és amelyet nem akart tudomásá venni. Szégyenében megfogalmazza őket, egyiket a másik után - például... Hallgass ide:
Két évvel e világvége előtt
egyik kecskepásztorom kisfia, Élom
cserépbé lépett, majd szaladt tovább
vércsöppeket hagyva a homokban.
SZÍNÉSZ Te verseket is írsz?
RENDEZŐ ...véresöppeket hagyva a homokban.
Négyéves kölyök, szép hangjáért szerettük,
folyvást énekelt, s maga rakta össze
a szavakat, miket daldlásra szánt,
aki csak hallotta, vele nevetett.

Tovább énekelt nekünk aznap is,
de késő délután elhallgatott,
éjszaka sírt, és hajnal-tele már a
lányékáig húzódtott a genny.

Hétfajta gyógyfű, bölcs papunk imája,
galambfiakból égő áldozat -
jajveszélő anyjának ölében
tátogva halt meg a negyedik napon.
SZÍNÉSZ Versekkal akard megspékelni az előadást?
RENDEZŐ Könnyen lehet.
SZÍNÉSZ Éneklünk is? Mert elég pocsek a hangom.
RENDEZŐ Képzeld el, hogy a gyötrelmem verseket présel ki Jóbból. Nézd csak, irtam néhányat a nevében. (Áta^d a Színésznek pár papírlapot)
Egyetlen gondolat változatai mind. Saját elviselhetetlen sorsánál is elviselhetetlenebbnek érzi, hogy talán mégis megérdemli sorsát.
SZÍNÉSZ Mert elfogadta a gyerek halálát?
RENDEZŐ A világ rendjét.
SZÍNÉSZ Van más esélyünk?
RENDEZŐ Jó kérdés.
SZÍNÉSZ Rossz kérdés. Túl könnyű rá a válasz. Mind elfogadjuk, néhány örült kivételével.
RENDEZŐ Olyan Jóbot akarok bemutatni, aki egyszer csak nem fogadja el. Előtte persze eltölt némi időt a hamuban. Csak attól rettegek, hogy mi sem úszunk meg.
SZÍNÉSZ Mit?
RENDEZŐ Nem is tudom. (Csend) Ha odaülünk Jób mellé, nehéz lesz felállni megint. (Csend) Számomra a berlini fal jelképezte a világ rendjét. Kezdődött egy utca, és egy másik államban folytatódott. Ha végig akartál sétálni rajta, hogy meglátogasd a nénikédet, lepuffantottak.
SZÍNÉSZ Másutt is vannak falak.
RENDEZŐ Csakhogy ez a berekesztőt rekesztette be. Szerinted alkothat róla fogalmat olyasvalaki, aki csak kívülről nézi? Én egész életemben kívülről néztem az isten-eszmét, és abszurdnak találtam. A belsejébe akarok jutni.
SZÍNÉSZ Sántít a hasonlatod, mert ebbe nem halatsz bele.
RENDEZŐ Biztos vagy benne?

Csengetnek

SZÍNÉSZ Hát ez meg ki a fene? (Kimegy)

A Rendező az ablakhoz sétál, kinéz rajta. A Színész visszajön az Asszisztensnővel, egy szemüveges lánnyal, aki nem veszi rögtön észre a Rendezőt

ASSZISZTENSNŐ Ne haragudj, hogy csak úgy beállítottam. A telefonod reggel óta foglaltat jelez.

SZÍNÉSZ Még tegnap éjjel mellé raktam a kagylót. (Visszateszi a kagylót a villára)

ASSZISZTENSNŐ Táviratot kaptam, hogy szélütés érte az anyámat. És hogy azonnal utazzak haza. (Csend) Nem tudom, miért épp tőled kérek tanácsot. Úgy látszik, félek a rendezőntől.

RENDEZŐ Megkezdődött. O, próféta lelkem.

ASSZISZTENSNŐ Jaj, ne haragudjon. Már megint milyen kellemetlen, milyen kínos helyzet.

SZÍNÉSZ Ki küldte a táviratot?

ASSZISZTENSNŐ A mostohaapám.

SZÍNÉSZ Es hol van most az anyád?

ASSZISZTENSNŐ Kórházban. A jobb oldala megbénult. Mesterségesen lélegeztetik.

RENDEZŐ Természetesen elutazhat. Majd helyettesíti valaki.

ASSZISZTENSNŐ Köszönöm.

RENDEZŐ Mikor megy?

ASSZISZTENSNŐ Nem is tudom. Talán az esti gyorsal.

RENDEZŐ Akkor a mai próbára kérek egy pót-segédrendezőt. Felhívna a titkárságot?

ASSZISZTENSNŐ Nem is tudom...

SZÍNÉSZ Mit nem tudsz?

ASSZISZTENSNŐ Azt hiszem, neked említettem egyszer... (Sír)

RENDEZŐ Nem kell rögtön a legrosszabbra gondolnia.

ASSZISZTENSNŐ Félre tetszik érteni.

RENDEZŐ Miért nem mondja el, amit el akar mondani?

ASSZISZTENSNŐ Rendező úr, az a helyzet...

SZÍNÉSZ Na!

ASSZISZTENSNŐ Rendező úr, én kisgyerekkorom óta undorodom az anyámtól!

RENDEZŐ Miket beszél?

ASSZISZTENSNŐ Nem volna szabad, tudom. És főként nem most.

SZÍNÉSZ Hát ha a mostohaapádnak van szüksége rád?

ASSZISZTENSNŐ Annak? (Nevet)

RENDEZŐ Ha azt a tanácsot várja tőlünk, hogy ne utazzon el, akkor ne utazzon el.

ASSZISZTENSNŐ De mégiscsak az anyám.

RENDEZŐ Kezdjünk dolgozni. Ha szabadságot vesz ki, értesítsen.

ASSZISZTENSNŐ Elnézést kérek.

SZÍNÉSZ Mit dolgozunk?

RENDEZŐ Kitaláltam holnapra egy négyszereplős kis jelenetet. Lerendelkezzük egymás közt.

SZÍNÉSZ Ez a beszéd. Úgy érzem magam, mint a sakkozó az első lépés előtt. Részint örülök, hiszen még minden megtörténhet, részint nem értem, miért nem kezdődik a meccs.

RENDEZŐ Most nem sakkozunk, hanem elemzünk. Nincs piesztusé. Ideoda húzigáljuk a figurákat.

ASSZISZTENSNŐ Maradhatok?

RENDEZŐ Miért ne? Legalább lesz, aki leírja, ha valami véletlenül eszünkbe jut. Aztán még, ha akarja, elérheti az esti vonatot. (Egy Bibliát vesz elő a táskájából) Visszatérünk az ősforráshoz. Mert hát mégiscsak ez a világ leggazdagabb könyve. Ne szípjogon, hallja-e!

Harmadik jelenet

Homok, hamu. A hamuban ül a Színész. Az Asszisztensnő fekélyeket pingálja. A Rendező, mint az első jelenetben, csak frakk-kabát nélkül, az 1. és 2. Férfinak meg a Nőnek magyarul

RENDEZŐ Megpróbálkozunk az eredeti történettel. Abban minden benne van: nemcsak a gázkamrák, hanem Hiroshima is, a Gulag meg az aktuális népirítások. Ráadásul egyetlen ember gyásza áll a középpontban, ami lehetővé teszi, hogy bevilágítsunk a szakadékba.

NŐ Miféle szakadékba?

RENDEZŐ A Teremtő jósága és a teremtett világ gonoszsága közé. Ma is alkalmazhatják tegnapi ötletüket. Maga pszichológus, maga író, maga pedig pap. Ne annyira a szövegükkel, mint inkább a magatartásukkal érzékeltessék ezt.

NŐ Ez nem volt pusztán ötlet. Én tényleg pszichológus vagyok. Majdnem. Csak az utolsó vizsgám hiányzik. A férjem pedig író. Nem találkozott a nevével?

A Rendező a fejét rázza

1. FÉRFI Nem csodálom. Az utóbbi időben nem publikáltam, de tizenöt éve kis szenzációt keltett egy könyvem, a Törmelékek.

RENDEZŐ Dereng valami.

2. FÉRFI Én pedig teológiai tanulmányokat végeztem Zágrábban és Barcelonában. Csupán egy kis érzelmi baleseten múlt, hogy nem szenteltek pappá.

Az 1. Férfi és a Nő nevet

De van egy közös szenvedélyünk: a színház. Évek óta együtt játszunk, különféle amatőr együttesekben.

RENDEZŐ És miből éltek?

NŐ A férjem benne maradt a könyvszakmában. Korrektor. Én meg rendelőintézeti asszisztens voltam.

RENDEZŐ Pszichológusoknál?

NO Egy fogásznál. Megalázó volt. Nem is tudja, milyen hálás vagyok magának, hogy ide szerződhattunk.

2. FÉRFI Hát még én! Az utolsó öt évben erdei terményeket árultam vásárcsarnoki viszonteladóknak. Szamócát, szedret, gombát s a többi. Virágokat, gyógynövényeket. Még egy év, és belebolondulok. RENDEZŐ Ne nekem köszönjék a szerződésüket, hanem az igazgató úrnak. És őrizték meg a kőszínházban is eredendő ártatlanságukat.

A Nő nevet

Különösen örülök, hogy mindhárom hivatalból értenek a vigasztalás-hoz. Nézzék meg őt. (A Színészre mutat) Nemrég ő volt a világ leggazdagabb és leghatalmasabb embere. Mindenki tisztelte felülmúlhatatlan jóságáért. Aztán egyetlen óra alatt elvesztette a házat, a vagyonát, a szolgálait és tíz felnőtt gyermekét.

2. FÉRFI Ráadásul az egész testét fekélyek borították. Vagyis nemi betegséget kapott, szifilisz, hogy anakronisztikusan fejezzem ki magam.

1. FÉRFI Ne vedd el a Rendező úr kenyerét.

2. FÉRFI A Bibliában a fekély meg a gennyedzés mindig nemi betegségre utal.

NO Es miért érte ez a sok baj?

1. FÉRFI Miért? Miért? Micsoda ostoba kérdés! Genfi-tó!

A Nő sirva fakad

2. FÉRFI Miért kínzod?

NŐ (sír) Ez nem ember! Meg akar ölni!

RENDEZŐ Mi bajuk?

NŐ Egy percet sem maradok tovább! (Kirohanna)

Az 1. Férfi visszatartja

2. FÉRFI (súgva a Rendezőnek) A kislánya két évvel ezelőtt belefulladt a Genfi-tóba.

1. FÉRFI Ne haragudj. Csak azt akartam mondani, hogy a csapások ok nélkül jönnek.

2. FÉRFI Ezt nem fogadom el. Mi magunk gyűjtjük fejünkre a paraszat.

NŐ (üvöltve) Én fojtottam a vízbe? Én?

RENDEZŐ Erre mit válaszol?

2. FÉRFI Én igen hiszek abban, hogy a büntetés válasza bűnre. Mi magunk persze sokszor nem is vesszük észre, hogy elkövettünk valamit...

NŐ Hallgass! (Toporzékol) Olyat mondom, amit magam is megbánok! Hallgass!

SZÍNÉSZ Ne kezdjünk dolgozni?

RENDEZŐ (Az Asszisztensnőnek) Készen van?

Az Asszisztensnő bölint

Felolvasna egy mondatot, amikor intek? *(Egy papírt ad át neki)*
ASSZISZTENSNŐ *(elolvasza)* Muszáj?
RENDEZŐ Muszáj. Álljon Jób mögé. *(Kibál)* Készen vagy, Öreg?
ÖREG *(hangja a színpalán mögül)* De még mennyire!
RENDEZŐ Mielőtt sor kerülne magukra, tekintsenek meg egy előjátékot. A szövege meglehetősen avított, vagy kétezzer-ötszáz éves. Teológus kollégánk bizonyára ismeri. *(Felveszi a frakk-kabátot)*

Az Asszisztensnő ellenőrzi a küllemét

Jöhetnek.

Fémállványzatot tolnak be kerekéken. Legtetején az Öreg ül: fehér szakállas férfiú pompás megvilágításban. Feje körül báránnyelűk. Az állvány fokain néhány angyal az elragadtatás pózában. Angyal voltukat hevenyészett kellékek - szármak, aranyfűrtös parókák - jelzik. A Rendező az állványhoz sántikál, üdvözlí az Öregre

ÖREG Honnan jössz, Fény Fia?

RENDEZŐ Körülkerültem és át- meg átjártam a Földet.

ÖREG Felfigyeltél-e az én szolgálomra, Jóbra? Nincs hozzá fogható a Földön.

Fedhetetlen és becsületes, féli az istent, és kerüli a bűnt.

RENDEZŐ Nincs rá oka, hogy a kedvedet keresse? Hiszen te oltalmazod őt, a házat, és mindenét, amije van. Keze munkáját megáldottad, marhája igen elszaporodott a Földön. Süítsd a porba, vedd el tőle mindazt, ami az övé - meglátod, hogy megátkoz akkor.

ÖREG Mindenét a kezre adom, csak őt magát kíméld.

RENDEZŐ Hohó! Nem úgy! Bőrért bőrt ad az ember, de az életéért mindent odaad. Ne csak a javait és a gyerekeit vedd vissza, de verd meg őt csontjában és testében is, és meglátod, hogy megátkoz szemtől szembe téged.

ÖREG Nem bánom. Borítsd be undok fekélyel a talpától fogva a feje tetejéig, csak az életét kíméld.

RENDEZŐ *(a nevetését visszafojtva)* Óhajod parancs.

ÖREG Vége az audienciának. Villám!

Villámlik

Égzengés! *(Csend)* Na, mi lesz?

Mennydörgés. Az egyik angyal majdnem lebukfencezik az állványról. A Rendező odaugrik, hogy megtámogassa

Gábrriel! Már megint leszoptad magad! Három hétig ne kerülj a színen elé!

Az állványt kitolják a színről. Jób beül a hamuba, egy cserépszilánkkal vakargatja a fekélyeit. Az Asszisztensnő Jób mögé áll. A Rendező int neki

ASSZISZTENSNŐ *(olvasza)* „Átkozd meg az istent, és halj meg.” SZÍNÉSZ *(vakaródzva)* Úgy beszélsz, asszony, mint a bolondok. Ha a jót elfogadtuk az istentől, akkora rosszat is el kell fogadnunk.

ASSZISZTENSNŐ „Átkozd meg istent, és halj meg.”

RENDEZŐ Mit csinál? Ezt csak egyszer kell mondania.

ASSZISZTENSNŐ A Bibliában van, hogy a rosszat is el kell fogadni?

RENDEZŐ Fogja be a száját! Mit gondolsz, hol vagyunk? Hit- és erkölcsstanórán?

SZÍNÉSZ *(vakaródzva)* Mezitelen jöttem ki az anyám méhéből, és mezitelen megyek a sötétbe vissza. Az Úr adta, az Úr elvette. Áldott legyen az Úr neve.

RENDEZŐ Ne állj meg itt! Tovább!

SZÍNÉSZ Ha lázadtam volna ellened, most visszavonom, bűnbánatot tartok porban és hamuban.

RENDEZŐ *(a Nőnek és az 1. és 2. Férfinak)* Ilyesforma előzményt kell elképzelniük. Hova megy?

ASSZISZTENSNŐ Én... Ez nekem...

RENDEZŐ Na!

ASSZISZTENSNŐ Előleget kell szereznem új kollégáinknak.

2. FÉRFI Igen! Igen! Már kéni akartam erre.

Az Asszisztensnő el

1. FÉRFI Mi lesz a dolgom?

RENDEZŐ Maguk Jób barátai. Értésültek a sorscsapásokról, és beállítanak hozzá, egyszerre, három irányból. Jób már néhány hete vakarózik a homokban, és olyan bűdös, hogy a felesége is faképnél hagyta. NŐ Miért csak néhány hét múlva futunk bel ha a barátai vagyunk? RENDEZŐ Nagyon messziről jönnek. A Biblia szerint fel sem ismerik, amikor meglátják, amikor pedig felismerik, zokogásban törnek ki. Azután megszaggatják a köntösüket, port hintenek a fejükre, és hét napon és hét éjszakán át ülnek mellette a porban szótlanul.

NŐ De hiszen ez eljátszható.

RENDEZŐ A hét nap persze eljátszható. A köntösszagot meg a porhintés talán menni fog. Ha nem lesz meggyőző, akkor elhagyjuk. Megmutatom, mit gyakorolunk először. *(Kimegy)*

A Színész nyöszörögni kezd, lassú mozdulattal homokot pörget a fejére

1. FÉRFI *(a Nőnek félhangosan)* Nem hülyeség ez?

A Rendező hosszú szürke köpenyben besiet, meglátja a nyöszörögőt, megtorpan, rábámul mozdulatlanul. A Színész tovább nyöszörög, nem vesz róla tudomást

RENDEZŐ *(leveszi a köpenyét)* Három oldalról ez elég hatásos lehet. Gyors váltás, megdermedés, mozdulatlan pillanat - majd meglátjuk, meddig nyújtható.

2. FÉRFI Próbáljuk ki?

RENDEZŐ Nem bánom. *(A Nőnek)* Maga előről jön, *(Az 1. Férfinak)* maga balról, *(A 2. Férfinak)* maga pedig jobbról.

Kimennek

NŐ *(visszajön)* Semmit se mondjunk?

RENDEZŐ Egyelőre semmit.

A Nő kimegy

SZÍNÉSZ Nagy az isten állatkertje.

RENDEZŐ A végén jók lesznek, meglátod.

SZÍNÉSZ Ha megérjük.

1. és 2. Férfi és a Nő besiet hosszú, szürke köpenyben. Meglátják a nyöszörögő Színészt, megtorpannak, rábámulnak mozdulatlanul

RENDEZŐ Nem rossz. De ne grimaszoljanak. Úgy kell rábámulniuk, mintha a saját hullájukat látnák. És most csüccsenjenek le a homokba.

Leülnek

Jób átkozódik, maguk meg vigasztalják. Nincs végleges szövegük, de kiirtain néhány oldalt a Bibliából a három vigasztaló bölcsességei közül. *(Lapokat oszt szét)* Ebből puskázhatnak Azt is mondhatják, ami a szájukra jön. Így talán összehoznak néhány használható szövegrészt. Profi színészekből ilyesmit nem várnék el.

SZÍNÉSZ *(halkan)* Kös.

ASSZISZTENSNŐ *(bejön. A Rendezőnek)* Levele van. *(Nyújtja felé)*

RENDEZŐ Majd később. *(A Színésznek)* Kezdheted

SZÍNÉSZ Vesszen el a nap, amelyen születtem, az az éjszaka, amelyen fiú fogant. Legyen sötét az a nap, felejtse el az isten, ne küldjön rá napsugarat. Az éjszakát pedig sűrű sötétség töltse be. Ne sorolják az év napjai közé, rekeszék ki a hónapok sorából. Legyen az az éj magtalan, meddő, vágytalan és gyönyörtelen. Ne lásson hajnalt, mert nem zárta be anyám méhének ajtaját. Miért is nem haltam meg, amikor megfogantam, miért is nem múltam ki, amikor megszülettem? Miért emelt térdére, emlőjére az anyám, miért tékozta rám tejét? Vagy miért nem lettem olyan, mint az elásott koraszülött, mint a világosságától elzárt csecsemők? Ott lent megnyugszanak még a bűnösök is, a foglyok nem hallják hajcsáraik rikoltzását, és a rabszolga megszabadul urától. Várom a halált, buzgóbban keresem, mint földbe rejtett kincset. Hogy örvédenék, ha meglelném koporsóm, egy akármilyen sírt, jeltelent, leköpöttet, mert ordítanom kell, mielőtt eszem, és hörögnöm minden korty víz előtt. Amitől remegtem, ördögként szállt meg, amitől rettegtem, az az életem.

2. FÉRFI Nem a porból támad a hamisság, és nem a földből sarjad ki a vész, hanem az ember maga okozza baját. i

NŐ A saját szád tesz bűnössé, nem én, és ajkaid vallanak ellened.

SZÍNÉSZ Nyomorúságos vigasztalók vagytok. Én is tudnék úgy beszélni, mint ti, csak volnátok ti az én helyemben.

1. FÉRFI Békélj meg istennel, és akkor felépülsz. Ha megaláztak, mondd azt, hogy gőgös voltál. Isten csak azon segít, aki lesüti a szemét.
2. FÉRFI (*feltápáskodik*) Rendező úr, én nem erre szerződtem. Ha rágalmazni akarják az istent, keressenek maguknak más színészt.

1. FÉRFI De hiszen ezt a Bibliából idéztem. (*Mutatja*)

2. FÉRFI Az más. (*Leül*)

1. FÉRFI Ki tudod találni, mi az isten titka? Magasabb ő az égnél. Mit tudhatsz róla?

SZÍNÉSZ Azt, hogy porba tapos a tisztaságomért.

NŐ Hogy lehet tiszta, aki asszonytól született? Még a hold, a csillag sem eléggé ragyogó, hát még a halandó, ez a féreg, ez a hernyó, az ember fia!

SZÍNÉSZ Ugyan már! Egyformán elveszejt ő ártatlant és gonoszt. Kigúnyolja a szenvedő ártatlanságot, s a bírák arcát elfedi.

NŐ Honnan tudod? Láttad? Boldog az ember, akit megfedd az isten.

A Színész nevet

Mert ő megsebez és be is kötöz.

A Színész befogja a fülét

Miért félsz tőle? Bőrbajodat is ennek tulajdonítom. Rettegsz tőle, mint apjától a csínytevő fiú. Nem ábrándoztál kamaszkorodban arról, hogy kiheréled?

A két Férfi nevet

SZÍNÉSZ Kinevetnek még azok a nyomorultak is, akiket korábban a juhász-kutyáim közé se soroltam volna. A bokrok közt rikoltoznak, a csaláiban gyülekeznek, bolondok, sőt becstelened is, korbácsot érdemelnének, és most mégis az arcomba köpnek. (*Üvöltve*) Hé! ide! Dobjátok ki ezeket a semmirekellőket! (*Csönd*) Szolgáimnak kiáltok - nem válaszolnak. Asszony! Feleségem!

ASSZISZTENSZŐ Imhol vagyok.

RENDEZŐ Megőrült?

ASSZISZTENSZŐ Bocsánat.

SZÍNÉSZ Feleségem undorodik a leheletemtől. Anyám a sirgödör. Apám és néném a férgek. Bár tudnám, hol találok istent. Elmennék a trónusáig, elébe terjeszteném az ügyemet, és megkérdeném, mi történt velem...

1. FÉRFI Istennel semmi sem történhet. Csak az embereknek van történetük, akikkel dolga akadt. Káinnak, Ábrahámnak, Mózesnek és jelen pillanatban neked, barátunk, Jób. Nélkületek azt se tudnánk, hogy mi fán terem.

2. FÉRFI (*feláll*) Ez is bent van a Bibliában?

RENDEZŐ Leülni!

A 2. Férfi leül

SZÍNÉSZ Miért nem azokra sújtasz le, akik határokat tolnak odébb, lekergetik a szegényeket az útról, földbe tiporják az ország nyomorultjait? Akik miatta nincstelen nép olyan, mint vadszamarak a pusztán, meztelenül hálnak, még hidegben sincs takarójuk, zivatar áztatja őket a hegyekben, sziklák alá kúsznak a vihar elől, ruhátlanul és horpadt hassal hordják a kévét?

2. FÉRFI Ha annyira fáj szíved a szegényekért, miért nem osztottad szét köztük roppant vagyonodat?

NŐ Elvezni akartad gondtalan életedet. Ha valami szörnyűség tanúja voltál, behunyad még lelked szemeidet is... Két és fél évezred múlva ezt nevezik majd elfojtásnak...

1. FÉRFI (*befogja a Nő száját*) Ne tovább, Cófár - Jób nem értheti ezt!

NO Engedj el! Megfulladok!

SZÍNÉSZ (*olvassa*) Nem vagyok méltó arra, istenem,

hogy horgodat az ajkamban viseljem.

Keress magadnak más halat e célra.

Akinek a húsát, bárhogy kínozod,

bűzölgő epéje nem itatja át.

Aki csak némán tátog, de saját

vergődő uszonyába nem harap.

Mérget fröcsög, hogy legalább utólag

igazolhassa pusztításodat.

Mennydörgés, a vihar hangjai

ÖREG (*hangja a magasból*) Hol voltál, amikor a Földnek alapot vetettem? Én kérdezlek, te meg oktass engem! Ki szabta meg a Föld méreteit, ki feszített fölé mérőzsinórt, ki zárta el ajtókkal a tengert? Bejártad-e a mélység alját? A halál árnyának kapuit láttad-e? Össze tudod-e kötni a Fiastyúk szálait, a Kaszáscsillag köteleit kioldozod-e? Van-e olyan karod, mint nekem, tudsz-e olyan hangon mennydörögni, mint én? Te teremtetted a vizilovat? Ki tudod-e fogni horoggal a krokodilt, be mersz-e nyúlni két fogsora közé? Tudsz-e kákát húzni az orrába, át tudod-e fújni kampóval az állát? Én kérdezlek, te meg oktass engem...

RENDEZŐ (*üvöltve*) Elég! Megbeszélés.

ÖREG (*a feje megjelenik a magasban*) Beakadtam egy felhőbe. Lejőjnek?

RENDEZŐ Használhatatlan a szöveg. Ha Jób azzal vádol, hogy megérőszakoltad az anyját, nem válaszolhatod azt, hogy a te nevedhez fűződik az összes súlyemelő világrekord.

ÖREG Mit tehet a színész, ha a szerző tehetségtelen?

1. FÉRFI Tehetségtelen? Zseniális! Az ótestamentumi kolléga elvesztette hitét az igazságos istenben. De megjátszott hódolatba csomagolta lesújtó véleményét, hogy meg ne kövezzék. Jób végül még halott gyerekeit is visszakapja. Micsoda tartülos, bicskamaxis happy end!

RENDEZŐ Nem rossz elgondolás. Magát talán szerzőnek is használhatnám, nem csak színésznek.

1. FÉRFI Komolyan mondja?

RENDEZŐ Miért ne?

NŐ Visszaadná az életét neki!

RENDEZŐ Az ön változatának nem is Jób lenne a hőse, hanem a megalkotója. Kilóg belőle az igazság, szétroncsolja, mint a szifilisz. De mivel nem akar elpusztulni, cselhez folyamodik...

NŐ Ez nagyon tetszik nekem. Akkor konfliktus nem teológiai lesz, hanem lélektani.

1. FÉRFI Dehogyan! Az írói lelkiismeret kerül a középpontba. Teljesen az én témám!

RENDEZŐ Mára befejeztük a próbát. Köszönöm szépen. Holnap tízkor itt.

ASSZISZTENSZŐ Mehetnek a pénztárba az előlegükért.

1. és 2. Férfi, a Nő és az Öreg elmegy

SZÍNÉSZ Szívesen eljászánám azt a szerzőt.

RENDEZŐ Meglátjuk. (*Indul*)

ASSZISZTENSZŐ Rendező úr... a levele...

RENDEZŐ Majd holnap... Honnan jött?

ASSZISZTENSZŐ Zágrábból.

RENDEZŐ Akkor mégis adja ide, kérem. (*Átveszi a levelet, felnyitja, elolvassa*) Nem! (*Kiejti a kezéből a levelet, és kirohan a színről*)

A Színész a levélhez ugrik, el akarja olvasni, az Asszisztensző meggátolná ezt, birkóznak. A Színész az erősebb, kezében a levél

SZÍNÉSZ Angolul van. Fordítsd le, légy szíves.

ASSZISZTENSZŐ Szó se lehet róla.

SZÍNÉSZ Ha Zágrábból jött, akkor tudnunk kell, mi van benne. Olvasd!

Gyerünk!

ASSZISZTENSZŐ (*átveszi a Színésztől a levelet, akadozva olvassa*) „Tisztelt uram, tudom, hogy Ön barátja volt Peternek, ezért kötelességemnek érzem, hogy értesítem a tragédiáról. Peter autóját Szarajevótól tizenhét kilométerre találat érte. A kocsni roncsaira francia kéksisakosok bukkantak rá. Peternek nyoma veszett. Újságírói igazolványát és akkreditációját megtalálták a roncsból mintegy tíz méterre. A vezetőüléscsoport, a kormányon és a törött szélvédőn vérmomok voltak. Ha új hírem lesz, természetesen megosztom Önnel. Tisztelettel dr. Wilder, BBC, Szarajevo.”

SZÍNÉSZ Holnap elmarad a próba.

ASSZISZTENSZŐ Ki az a Peter?

SZÍNÉSZ Holnapután is elmarad. A művészet egy ideig szünetelni fog. Peter egyébként holland újságíró volt. Könyvet akart írni a délszláv háborúról.

Cikkeit a Le Monde is közölte, meg a BBC s a legkülönfélébb világlapok.

ASSZISZTENSZŐ És mi köze volt a mi rendezőnkhez?

SZÍNÉSZ Nem mondhatnám, hogy túl gyors a felfogásod.

ASSZISZTENSZŐ Szent isten!

SZÍNÉSZ Ez az egyetlen ember, akihez kötődött. Jóképű volt. Fialat. Okos.

Soroljam tovább az erényeit?

Negyedik jelenet

ASSZISZTENSŐ Rettenetes.

SZÍNÉSZ Amatőr bokszbajnok. Buddhista. Megtanult szanszkritul és kínaiul.

Pár évvel ezelőtt önként beszállt egy örült indiai légikalózhoz tűsznak, cserébe három utasért. Egyesítette magában Einstein és Johnny Weissmüller összes erényeit, ha hinni lehet a mi rendezőnknek.

ASSZISZTENSŐ Semmit sem vettem észre. Sőt. Áruljak el valamit?

SZÍNÉSZ Beleszerettél.

ASSZISZTENSŐ Majdnem. De nagyon.

SZÍNÉSZ Ezt akkor sem ajánlanám, ha nem volna meleg.

ASSZISZTENSŐ Miért nem? Egészen jól néz ki, és férfias is.

SZÍNÉSZ De szerencsétlen.

ASSZISZTENSŐ Ugyan már. Egy ilyen tehetséges ember.

SZÍNÉSZ 1945 nyarán született Fellbachban. Az anyja pesti zsidó lány volt, 1944 júniusától egy pilisi faluban bujkált, a tanítóéknál. Szeptemberben beszállásoltak ide egy snájdig SS-tiszter. A lány megvesztegette, a lehető legbanálisabb női eszközökkel, hogy el ne vitesse vendéglátóival együtt. Aztán nagy hassal, úgy is mint mentő tanú, a férfi után utazott. Ez éppen a börtönben időzött, de elég hamar kiengedték ahhoz, hogy magzatuk már óvodista korában megutálja mindkét őst.

ASSZISZTENSŐ Honnan veszed mindezt?

SZÍNÉSZ Aznap este mondta el, amikor először jött be a színházba. Enyhén részeg volt, és el akart csábítani.

ASSZISZTENSŐ Szerintem ez nem tartozik rám.

SZÍNÉSZ Azt mondta, hogy ő monogám természet, szerelmet ne várjak tőle. „Csak a hormonjaim áhítognak rád” - így udvarolt. ASSZISZTENSŐ Nem érdekel.

SZÍNÉSZ Rengeteg fiú szeretőt használt el Peter előtt. De először Peter fogta kézen az utcán. Ráadásul Krakkóban, amikor kijöttek a székesegyházból. Vicsorgó járókelők közt sétáltak mosolyogva. Azóta nem szégyenli, hogy olyan, amilyen.

ASSZISZTENSŐ Az nagyszerű érzés lehet.

SZÍNÉSZ Honnan tudod?

ASSZISZTENSŐ Kislánykoromban fiú akartam lenni. Most már elfogadom, hogy nő vagyok - de miért éppen ilyen? Miért nem olyan, amilyen Marlene Dietrich volt? Vagy Greta Garbo?

SZÍNÉSZ Ahogy mondani szokták: azokat is unta valaki. ASSZISZTENSŐ

Az ilyen férfibölcsességektől hányni szeretnék. SZÍNÉSZ Kitűnő fürdőszobám van. Külön kló hányási célra. ASSZISZTENSŐ Jól értem?

Színházunk legkakasabb kakasa felhív magá-

hoz? Es úgy véli, éppen ez a legmegfelelőbb pillanat?

SZÍNÉSZ Elnézést. Egy rossz poénért eladnám az anyukámat is.

ASSZISZTENSŐ Hozzá menjünk el. Most, rögtön. Még a végén csinál valami ostobaságot.

SZÍNÉSZ Nem. Kétségsbeesik, majd néhány nap múlva azon kezdű törni a fejét, hogy miként építse be Peter tragédiáját a Jób-történetbe.

ASSZISZTENSŐ Nekem ez szimpatikus. Gyere, menjünk.

Az ajtóban beleütköznek az Öregbe. Huszonöt éves lehet. Kezében a fehér szakálla

ÖREG Egyszer lehettem volna isten, és most semmi se lesz belőle.

ASSZISZTENSŐ Mi történt?

ÖREG Jól néztem volna ki ezzel a szakállal, mi?

SZÍNÉSZ Ugyanolyan hülyén nézel ki, mint szakáll nélkül.

ASSZISZTENSŐ Beszélj már! Mi történt?

ÖREG Az a félkegyelmű száznegyvennel vett egy kanyart az Öreg Malomnál, lecsúszott az útról, és egy tölgyfába ütközött. Vagy bükkhiba. Esetleg gesztenyefába.

SZÍNÉSZ Meghalt?

ÖREG Csak azt hallottam, hogy mentőkocsi vitte el. Mint isten, szívből sajnálom, hiszen a teremtményem, de emberként meg kell mondanom, hogy ilyen rossz modorú rendezővel...

SZÍNÉSZ Most inkább semmit se mondj, Öreg. (Az Asszisztensőnek)

Megyünk a baleseti kórházba. Hívj egy taxit.

ÖREG Nem ér annyit a hapsi.

ASSZISZTENSŐ Fogd be a szád, te szerencsétlen.

A Színész ellöki az Öreget, és az Asszisztensővel kisiet a színről

ÖREG Ezek megőrültek.

Az Asszisztenső alszik. Az orrán szemüveg, előtte nyitott könyv, az olvasólámpa ég. Egyszerre kivágódik az ajtó, belép a Színész, sötét nadrágban, rövid ujju ingben. Arcán, nyakán és karján gennyes fekélyek. Az Asszisztenső felül az ágyban

ASSZISZTENSŐ De jó, hogy jössz. Nagyon rosszat álmodtam. A mostohaapámról.

SZÍNÉSZ (leül az asztalhoz, melyen borosüveg van és két pohár) Viszketek. (A zsebéből egy cserépszilánkot vesz elő, vakaródnak)

ASSZISZTENSŐ Ne szégyellj. Ma nagyon jól sikerültek a fekélyeid.

SZÍNÉSZ Apám még odahaza is szívesen viselt egyenruhát. Például egyenruhában reggelizett, nem házikabátban. Szerintem engem is egyenruhában csinált.

ASSZISZTENSŐ Mindig félttem a katonáktól. Ne bámulj így. Igyál inkább egy pohár bort.

SZÍNÉSZ (tölt az egyik pohárba, és iszik egy kortyot) Rettenetesnek találtam, hogy mindig ugyanazt a jelmezt hordja. Ezért lettem színész.

ASSZISZTENSŐ Az ágyban is folyton az apádról beszéltél. A hadgyakorlaton hátulról beleszaladt egy golyó. És most ne foglalkozzunk vele, se az én mostohaapámmal.

SZÍNÉSZ A vizsgálat nem állapított meg szándékosságot. Csakhogy az újoncok gyűlöltek, mert komolyan vette a hivatását. Én is komolyan vettem a magamét, de nagyon tehetségtelen voltam.

ASSZISZTENSŐ Haha. Majd még elhiszem.

SZÍNÉSZ Sose vettek fel a színészkisiskolába. Beszálltam egy amatőr együttesbe, és én voltam ott a legrosszabb éveken át.

ASSZISZTENSŐ Ezt is elmondtad az ágyban. Alig bírtam visszafojtani a nevetésem.

SZÍNÉSZ Tíz évembe került, míg megtanultam hihetően vakaródnak. Ez a titkok titka. Mutasd meg, hogyan vakaródzol, és megmondom, ki vagy. De azt már tehetségtelen kezdőként is tudtam, hogy komédiásnak születtem. Mert nekem mindegy, hogy Jób vagy Hekuba. Állok a tükör előtt különféle jelmezeimben, és ezt mondom: „Ez egy balfácán.” Vagy: „Erőlködik a pofa.” - Érted?

ASSZISZTENSŐ Hát persze.

SZÍNÉSZ (egy szuszra) Egy fenét érted. A legtöbb ember első személyben beszél magáról. A költők néha második személyben. Én viszont „ő”-nek szólítom magam a tükör előtt. Egocentrikus barom vagyok, nem is létezem, csak szerepeim vannak.

ASSZISZTENSŐ Az ég szerelmére, mit csinálsz?

SZÍNÉSZ Visszafojtom a lélegzetemet. Csak így harcolhatok eredményesen a bűzöm ellen. Otthon megettem három fokhagymát, de nem segített. Csodálom, hogy ágyba birtál bújni velem. Még csak be se fogtad az orrodát. Pedig szenvedtél a szagomtól, tudom. Mire elérkezünk a bemutatóig, valamennyien szétrohadunk.

ASSZISZTENSŐ Végy már levegőt!

SZÍNÉSZ Nem!

ASSZISZTENSŐ Megfulladsz!

SZÍNÉSZ Sebj.

ASSZISZTENSŐ (meztelenül kiugrik az ágyból - ám ha ez az Asszisztensőt játszó színésznő ellenére van, vagy ha a helyi közérkölcstől sérti, akkor trikóban és bugyiban -, és rázni, majd verni kezdi a Színészt) Lélegezz!

SZÍNÉSZ Minek?

Az Asszisztenső szájon csókolja a Színészt. Ez ellöki magától. Az Asszisztenső felborítja a lámpát, sötét. Mire felgyújtja, a Színész nem látható már. Az ágyon a Rendező fekszik, vérfoltos öltönyben, és a Bibliát olvassa

ASSZISZTENSŐ Bocsánat. (Belebújik a fürdőköpenyébe)

RENDEZŐ Jób felesége szánalmában és szeretetből tanácsolja urának, hogy átkozza meg az istent, mert biztos benne, hogy ez esetben isten megöli. Nem inkább öngyilkosságra kellett volna biztatnia? Egy csapás-ra megszüntette volna a szenvedését.

ASSZISZTENSŐ (magának) Amíg beszél az öngyilkosságról, addig nem kell félteni.

RENDEZŐ Az Ótestamentum nem ismeri a legkézenfekvőbb kibúvót. Hogy lehet ez?

ASSZISZTENSŐ Az öngyilkosság Hamlethez illő dilemma. Hol vérezte össze magát?

RENDEZŐ Hamlet! Hogy jön az ide? Az Ótestamentum zsidai nem hittek a túlvilágban. Márpedig túlvilág nélkül túlvilági büntetés sincs.

ASSZISZTENSŐ Megsebesült? Fáj?

RENDEZŐ Mint maga is tudja, ez nem az én vérem.

ASSZISZTENSŐ De jó! Hogy örülök!

RENDEZŐ Ezért még megbüntetem.

ASSZISZTENSŐ Mára kórházban is kértem, hogy adja tisztítóba a ruháját. A vér kijön. Ebben is különbözik a vörösbortól. Képzelve, elhatároztam, hogy nem utazom haza.

RENDEZŐ Jób tisztázni akarta perét az istennel. Ez fontosabb volt neki, mint hogy megússza az emberföltötti szenvedést.

ASSZISZTENSŐ Ha meghal az anyám, az az ő magánügye, nem? Takaróddzon be, hiszen rázza a hideg.

RENDEZŐ Én viszont nem hiszek benne - miért kinlódjak akkor? (Egy jókora orvosságosüveget kap elő a zsebéből, és a szájába önti a tartalmát, majd mozdulatlaná dermed az ágyon)

ASSZISZTENSŐ Gaszton!

SZÍNÉSZ (ismét felbukkan, fekélyek nélkül) Hogyhogy Gaszton? Még sosem nevezted a keresztnévén. (Leül az asztalhoz) Es egy szóval sem árultad el, hogy meglátogattad a kórházban.

ASSZISZTENSŐ (megérinti a Rendező kezét) Szent Isten! Jéghideg!

Telefonálj a mentőknek!

SZÍNÉSZ A mentőknek ehhez semmi közük.

Az Asszisztenső a telefonhoz rohan, tárcsáz. A Színész kitépi a falból a készülék dugóját

ASSZISZTENSŐ Meg akarod ölni?

SZÍNÉSZ Csak ha nincs ellene kifogásod.

Megcsókolja az Asszisztensőt. Ez visszacsókolja. A padlóra zuhannak

ASSZISZTENSŐ Vigyázz a szemüvegemre.

SZÍNÉSZ A nő öltözéke egyetlen szemüveg. Nagyon praktikus ilyenkor.

ASSZISZTENSŐ Hallgass, könyörgök. Elrontasz mindent.

SZÍNÉSZ Kivánlak, de ne hidd, hogy tetszel.

RENDEZŐ Ráadásul Jób belepottyant a csapdába, én viszont magam kerestem magamnak egy egérfogót.

ASSZISZTENSŐ (felugrik) Becsapott! Hogy örülök! Megmelegíthetem?

RENDEZŐ A szomszédék kislánya vígan csúszkált a Duna vékony jegén.

Aztán két órát időzött a jég alatt. De ő nem sejtette előre a veszélyt.

ASSZISZTENSŐ Maga mellé fekhettek?

RENDEZŐ Meleg vagyok, mint tudja.

ASSZISZTENSŐ Az ágyban nem vettem észre. Nagyon férfiasan viselkedett.

SZÍNÉSZ Feküdj csak mellé. (Feltápáskodik)

RENDEZŐ Úgy működtem, hogy közben egy pillanatig sem maga foglalkoztatta a fantáziámat.

ASSZISZTENSŐ (a Színésznek) Múlt pénteken jártam nála. Kísérteties volt. A félhomályban csak az orra meredt ki a gézből. Nagyon hasonlított az apámhoz.

SZÍNÉSZ Mire beleszerettél.

ASSZISZTENSŐ Az ember csak a pszichológusok szerint szeret bele a tulajdon apjába.

RENDEZŐ Meg a Biblia szerint. Lót lányai még gyereket is szültek az apjuknak. Júda pedig fiai özvegyének csinált gyereket.

ASSZISZTENSŐ És maga - maga nem akar gyereket tőlem?

RENDEZŐ Né nevetessen - a nevetés fáj még.

SZÍNÉSZ Feküdj mellé! (Lesegíti az Asszisztenső fürdőköpenyét, majd felemeli a nőt, és leteszi a Rendező mellé az ágyra)

RENDEZŐ Anyai nagyapám Wienerneustadt közelében három héten át kövekkel teli talicskát tolt fel valamiféle magaslatra. Fent kirakta a köveket, majd visszarakta és újra letolta őket. Hetvennégy munkaszolgálatos közül tizenhatan élték túl ezt a testgyakorlatot. Tudniillik aki összeesett, azt lepuffantották.

SZÍNÉSZ Öleld át.

ASSZISZTENSŐ (átöleli a Rendezőt) Megcsókolhatom?

RENDEZŐ Jób még hihetett abban, hogy sorsát testére szabta az isten. Wienerneustadtban megszűnt az egyéni sors.

SZÍNÉSZ Csókold meg. Ne hagyj beszélni. Ne hagyj gondolkodni.

ASSZISZTENSŐ Ha fontosnak tartod, hogy ne gondolkodjon, neked kell megcsókolnod őt.

RENDEZŐ Megtiltom! Ne merészeljetelek...

SZÍNÉSZ Igazad van. Közétek fekszem. De előbb leoltom a villanyt. (Leoltja a villanyt. Csend)

ASSZISZTENSŐ (üvöltve) Óvatosan! Vigyázz rá! Egy porcikája sem ép.

Csengetés. Csend. Még egy élesebb csengetés. Az Asszisztenső felgyújtja a villanyt. Egyedül fekszik az ágyon, az orrán szemüveg, mellette nyitott könyv. Nehezen tér magához. Újabb csengetés. Kikel az ágyból, felveszi fürdőköpenyét. Kimegy a szobából. A Színésszel tér vissza, aki zakóban van vagy más színű ingben

Ne haragudj. Úgy látszik, elaludtam. Szörnyű álmom volt.

SZÍNÉSZ A mostohaapádról.

ASSZISZTENSŐ Nem. Ezúttal rólad. Meg Gasztonról.

SZÍNÉSZ Gasztonról? Mióta szólítod a keresztnévén?

ASSZISZTENSŐ Az előbb is fennakadtál ezen.

SZÍNÉSZ Az előbb? Megbolondultál?

ASSZISZTENSŐ Szentül szembe sohase hívtam így. Illetve egyetlenegyszer. Furcsa, hogy ő boronált bennünket össze. Mert nekem ő tetszett, neki pedig te.

SZÍNÉSZ Moglehet. A balesetéig meg sem fordult a fejemben, hogy nő vagy. A négy hónap alatt, amióta ismerjük egymást, mondtam neked valami kellemeset?

ASSZISZTENSŐ Miért mondtál volna? Te nem a szemüveges csajokra hajtasz, és én egyébként sem vagyok túl reprezentatív.

SZÍNÉSZ Enyhén szólva. Es mégis beléd estem némelyest, terveim ellenére. Most például alig bírom visszafojtani a kérdést, hogy milyen alkalmából, milyen situációban hívtad Gasztonnak egyetlenegyszer?

ASSZISZTENSŐ Tényleg csak egyszer hívtam így. Nem érdeklik a nők.

Nem foglalkoztatjuk a fantáziáját.

SZÍNÉSZ Azért késtem, mert felhívtam, hogy vigyem haza.

ASSZISZTENSŐ Hazaengedték? Hihetetlen.

SZÍNÉSZ A saját felelősségére. Hazavittem, lefektettem, és aztán beszélgettünk, három óra hosszat. Pontosabban ő beszélt. Főként Peterről. De összevissza. Ha jól értettem, azzal vádolja magát, hogy ő okozta Peter tragédiáját. Tudhatta volna előre, hogy a Jób-témáért keményen megfenyítik.

ASSZISZTENSŐ Ki fenyíti meg?

SZÍNÉSZ Ezt én sem értem. Egyébként arra kér, hogy látogasd meg holnap délelőtt.

ASSZISZTENSŐ Miért?

A Színész megvonja a vállát

Nem kísérel el?

SZÍNÉSZ Rám parancsolt, hogy tartsak helyette próbát. Kiagyalt valami embertelen örültséget, és a nyakamba szóta.

ASSZISZTENSŐ Ettetek valamit?

SZÍNÉSZ Nem vagyok éhes.

ASSZISZTENSŐ Akkor igyál egy pohár bort.

SZÍNÉSZ (tölt az egyik pohárba, iszik egy kortyot, feláll) Holnap gyere be a színházba, Gaszton után.

ASSZISZTENSŐ Nem alszol itt?

SZÍNÉSZ „Sóhajtozás a kenyerelem, szökőkútunként tör elő az ordításom, mert amitől rettegtem, az rontott rám, amitől remegtem, az ért utol engem, nincs pihenésem, sem csendességem, nincs nyugalmam, vacogok, a hideg ráz." Lassan már betéve tudom az egész Jób könyvét. Aludj jól. (Kisétál a szobából)

Az Asszisztenső eloltja a villanyt

MÁSODIK FELVONÁS Első jelenet

Szoba a Rendező lakásában. A Rendező az ágyon fekszik. Arcán tapaszok. Bal karja fel van kötve. Bal lába gipszben. Ing van rajta, és egy nadrág, melynek bal szárát felhasította. Az Asszisztenső épp teát hoz neki, majd leül az ágy melletti székre

RENDEZŐ *(iszik egy kortyot)* A rumosüveg ott ácsorog a konyhaasztalon. ASSZISZTENSNŐ Szerintem maga most nem ihat szeszt. RENDEZŐ Mint látja, teát iszom. De rummal.

Az Asszisztensnő kimegy, visszatér a rumosüveggel

(Rumot önt a teájába) Milyen érdekes. Már több mint egy órája ücsörög itt, és még mindig nem böktem ki, hogy miért kértem ide.

ASSZISZTENSNŐ Ráérek.

RENDEZŐ Mondja, mi baja magának? Úgy értem, mit akar a színháztól?

ASSZISZTENSNŐ Nem tudom.

RENDEZŐ Akkor csak azt árulja el, hogy mi baja.

ASSZISZTENSNŐ Miért gondolja, hogy valami bajom van?

RENDEZŐ Miért nem utazott haza az anyjához? *(Csend)* Hogyhogya nem szereti?

ASSZISZTENSNŐ Attól még meglátogathatnám. De nincs rám szüksége.

RENDEZŐ Maga lázongó alkat, de gyáva is. Rémiült szívvel rohamozza meg a férfiakat. Kurvoid gesztusokat présel ki magából, holott kibírhatalatlanul szemérmes.

ASSZISZTENSNŐ Gyerekkorom óta félek a férfiktól.

RENDEZŐ Miért? Verte az apja? *(Csend)* Egyáltalán, mit csinál a maga apja? Csak nem színházi ember? *(Csend)* Bocsánat. Most jut eszembe: valami mostohaapát emlegetett. Meghalt az apja? *(Csend)* Beteg volt?

ASSZISZTENSNŐ Tényleg érdeklő? Négyéves voltam. Börtönben halt meg, '72-ben.

RENDEZŐ Miért ült?

ASSZISZTENSNŐ Nem is tudom, hányszor csukták le. Először a németek, 1944-ben. Akkor még kölyök volt. Aztán a kommunisták többször is. '54-ben felvették a színészfőiskolára, de '56-ban fegyveres felkelő-csoportot szervezett, a forradalom bukása után pedig kiszókött Franciaországba. Csoportjának három tagját felakasztották. Anyám szerint, akit Marseilleben ismert meg, e halálhírek hallatára tervezgetni kezdte, hogy illegálisan hazatér, és bosszút áll a gyilkosokon. Azzal gyötörte magát, hogy a fiatalembereket helyette akasztották fel. Aztán '68-ban azt olvasta valamelyik újságban, hogy büntetlenül hazatérhet mindenki, aki a megtorlás elől menekült ki az országból. Azonnal vonatra szállt, két hét múlva követte az anyám, és magával vitt engem a hasában. Fél év múlva letartóztatták, és tizenöt évre ítélték. Éhségstrájkba kezdett, mesterségesen táplálták. Aztán történt egy kis baleset.

RENDEZŐ Milyen baleset?

ASSZISZTENSNŐ Az orvosi szobából ki akart ugrani az ablakon. Rettentően megverték. Megsérült a gerince. Fokozatosan benuult meg. Állítólag már ki akarták engedni, amikor meghalt.

RENDEZŐ Es miért nem települtek vissza ezek után Franciaországba?

ASSZISZTENSNŐ Mert anyám megbarátkozott apám ügyvédjével. Férjhez is ment hozzá a haláleset után.

RENDEZŐ Áhá.

ASSZISZTENSNŐ Anyám sajnos őszinte liba. Megírta a börtönbe az ügyvédet. Két nap múlva jelentette be az éhségstrájkot apám. Ezt lázításnak minősítették, és egy évre elítelték attól, hogy levelet írjon az anyámnak, vagy beszéljen vele.

RENDEZŐ Egyszóval magát az anyja meg ez az ügyvéd nevelte?

ASSZISZTENSNŐ Nyolcéves koromban az ügyvéd a térdére ültetett, és benyúlt a szoknyám alá. Az anyám látta, de nem mert botránnyt csinálni, mert félt, hogy egyedül marad.

RENDEZŐ És hogyhogya nem undorodott meg egy életre az idősebb férfiktól?

ASSZISZTENSNŐ Ha saját magára céloz, akkor megnyugtathatom: nem az ügyvédre emlékeztem, hanem az apámra. Van egy fényképem róla, egyszer majd megmutatom.

RENDEZŐ Akkor majd én is elmesélem a szüleim történetét. De most nem ezért üzentem magáért.

ASSZISZTENSNŐ Hanem miért?

RENDEZŐ Majd elmondom később. Képzelje, amióta beteg vagyok, ráfanyalodtam a klasszikusokra. Goethét olvasok.

ASSZISZTENSNŐ Hát persze. Mefisztó meg az isten verseng egy ember lelkéért.

RENDEZŐ Téved. Az ördög mint humanista kalauz nem illik a mi Jóbunk históriájába. Viszont találtam egy epigrammát Jóból, amely a mi témánk kellős közepébe vág. Meghallgatja?

Az Asszisztensnő bólint

A barátok így vigasztalják a szerencsétlent:

Ó mért ülsz itt jajongva,

Jobb jó a rossz napokra,

Az öröm visszatér.

Mire Jób ezt feleli nekik:

Ez aljas csúfolódás.

Ha csobog is a forrás,

A főtt halnak az mit sem ér.

Erről van szó. Semmi sem tehető jóvá. Jób tudja ezt. Isten nem tudja, vagy legalábbis úgy tesz, mintha nem tudná. Ez biztosít erkölcsi fölényt Jóbnek istennel szemben.

ASSZISZTENSNŐ Nagyon erős gondolat.

RENDEZŐ De nehezen túlélhető. Az egész Jób-téma nehezen élhető túl. Amikor először bukkant fel bennem, három évvel ezelőtt, rögvest elmentem fiatal szerelmemmel Itáliába. Volt neki egy kis háza Toscanában, azt terveztük, hogy ott majd eltöltünk néhány hetet azzal a fekélyes úrral. A szerelmem, tudja, írogatott, akárcsak én. Már az első nap egy faluban Ravenna mellett elütöttünk egy kecskét. Megálltunk, hogy megtérítsük a kárt. Kőzárpor zúdult ránk meg az autónkra, a szélvédőnk és elől a lámpánk betört. Ekkora monoklit kaptam - majdnem kifolyt a bal szemem. Két nap múlva egy firenzei villamoson ellopták az összes pénzünk, hitelkártyáinkat. Egy telefonkártyánk szerencsére maradt. A postára rohantunk, hogy érvényteleníttessük a hitelkártyákat. Közben a szerelmem Volvóját is ellopták. Az utcán töltöttük az éjszakát. Rendőrök igazoltattak. Ekkor vettük észre, hogy az útleveleink sincs meg. Bevittek az őrszobára, és rohadt buzeránsoknak becéztek minket. Szerelmem tiltakozott, mire lekeverték neki egy pofont. Ő válaszképpen knockoutolta a támadóját. Az egész őrszoba rávetette magát. A védelmére keltem - mindkettőnkönk pacallá vertek. Egy klinikán tértünk magunkhoz. Mi voltunk persze a támadók, hatósági közeg elleni erőszak, börtönnel fenyegettek, majd kitoloncoltak bennünket az országból. De miért mesélem el ezt magának?

ASSZISZTENSNŐ A Jób-témáról kezdett beszélni.

RENDEZŐ Ja, persze. Ha valamivel intenzíven foglalkozunk, akkor az, úgy látszik, beavatkozik az életünkbe. Ezt a tanulságot vontam le akkor a pechsorozatunkból. Es három év múlva, én hülye, megint nekiláttam.

ASSZISZTENSNŐ Már három éve is Peter volt a szerelme?

RENDEZŐ Hát maga kitől hallott Peterről?

ASSZISZTENSNŐ Elolvastuk a levelet, amely miatt elrohant, hogy kitorjra a nyakát.

RENDEZŐ És akkor a mi Jóbunk elmagyarázta magának a mélyebb összefüggéseket. Azt is elmondta, hogy le akartam feküdni vele?

ASSZISZTENSNŐ Azt is.

RENDEZŐ Többé nem fog előfordulni. Maga meg ideülhet az ágyra. Akár mellém is fekehet. Nem csábít el még egyszer, legyen nyugodt.

ASSZISZTENSNŐ Nem is akarom. Egyrészt mert jelenleg egyetlen porcikája sem ép. Másrészt mert amióta nem láttuk egymást, alighanem beleszerettem a mi fekélyes hősünkbe, hogy legyen miért vakaródnia.

RENDEZŐ *(felkiált)* Nem!

Csend

ASSZISZTENSNŐ Egyszer már, nemrégiben, hallottam ezt a „nem”-et.

Remélem, most nem akar nekirohanni egy fának száznegyvennel?

RENDEZŐ Elnézést. Még kissé rozoga vagyok. Legyen ez a mentségem a kiáltásért, meg azért, hogy most zavarba hozom egy indiszkrét kérdéssel. Megtehetem?

ASSZISZTENSNŐ Nem hiszem, hogy örülnék neki.

RENDEZŐ Én meg a válasznak nem fogok örülni.

ASSZISZTENSNŐ Akkor spórolja meg magának a kérdést.

RENDEZŐ Már szükség sincs rá.

ASSZISZTENSNŐ Csak nem féltékeny?

RENDEZŐ Rosszabb a helyzet.

ASSZISZTENSNŐ Hogyhogya? Hiszen maga egy fiatal hollandot szeret. Akkor is őt szeretné, ha meghalt volna. De lehet, hogy él még, és a szerbek túsza. Miért beszélt róla múlt időben? Miért mondta róla, hogy „írogatott”? Miért adja fel a reményt?

RENDEZŐ „Ha csobog is a forrás, a főtt halnak az mit sem ér.” Jób arra tanított engem, hogy az elorzott öröm nem térhet vissza. Csakugyan lehet, hogy Peter él még. Szép, bátor és tehetséges. De én már kezdem megszokni, hogy nincs többé.

ASSZISZTENSNŐ Nem igaz. Nem mondhat le róla, míg a testét meg nem találják.

RENDEZŐ Nem mondok le róla. Levelezek a BBC-tudósítóval, akitől az értesítést kaptam. Naponta háromszor meghallgatom az angol és a holland híreket Boszniáról. De közben hat rám isten kábítószere, az idő. Már félek minden megrázkódtatástól. Az öröm is kockázat. Jobb a megszokás: a fájdalmat is megszünteti. Szerintem néhány hónap elmúlásával Jób is csak szokásból vakarta a fekélyeit.

ASSZISZTENSNŐ Szerencsére egy szavát sem hiszem el.

RENDEZŐ Egyébként gondolt már arra, hogy a szifilisznél mennyivel tapintatosabb az AIDS? Nem jár fekélyel. Színpadilag persze kevésbé használható, ugyanezért.

ASSZISZTENSNŐ Nekem nem tetszik, hogy így kérkedik a cinizmusával.

RENDEZŐ Megpróbáltam rekonstruálni, hogy mit csináltam azon az estén, amikor Peteit... amikor Peter...

ASSZISZTENSNŐ És mit csinált?

RENDEZŐ Alighanem magával heverésztem.

ASSZISZTENSNŐ Nem! Lehetetlen!

RENDEZŐ Miért volna lehetetlen?

ASSZISZTENSNŐ Mégha így lenne is, a két esemény közt nincs összefüggés.

RENDEZŐ Két esemény. Ezt szépen mondta. Én sem állítom, hogy összefüggés van köztük. Mégis szörnyű. Olvastam erről egyszer egy találó kifejezést: „az egyidejűség szégyene.” Képzeld el, még hasznosítottam is ezt a szégyent. Irtam belőle egy szöveget Jób számára.

ASSZISZTENSNŐ Okosan tette. Csatornába kell terelni a mocsárvizet.

RENDEZŐ Még nem tudom, hogy hol sütjük el, milyen jelenetben, de - és ez már a művészség szégyene - verssé válva boldoggá tett a gyászom. Meghallgatja?

Az Asszisztensnő bólint

Amikor elsőszülött fiamnak házát tíz
gyerekemre döntötte a szélvész, én
feküdtem örvénylő nyoszolyán.

Nem hallottam a házomlás zaját,
a rémület, a kín kiáltozását
s végül a halál csendjét. Asszonyom

derekam köré fonta lábait,
heréim simogatta, s dallamos
sikongatása betömte fülem.

ASSZISZTENSNŐ Ez tényleg tetszik. De nem tudom felfogni, miért kell önvédat facsarni abból, ami akkor este öntörvényű volt és igaz. Ha engednék, hogy hasson ránk, amit maga az egyidejűség szégyenének nevez, akkor egyáltalán nem lehetne örömről. Semmilyen örömről nem lehetne!

RENDEZŐ Ezt nem vitatom.

ASSZISZTENSNŐ Kinek volna jobb, ha nem volna örömről? Erre feleljen!
Kinek volna az jó?

RENDEZŐ Rettenetesen sok vért vesztettem. Néha arra gondolok, hogy minden olyan cseppje elfolyt, mely, hogy így mondjam, Peterért gerjedezett. Lehet, hogy immár heteroszexuális vér kering az ereimben. Ez esetben élne velem, ha megkérném rá?

ASSZISZTENSNŐ Nem felelt a kérdésemre.

RENDEZŐ Dehogynem. Egy másik kérdéssel. Élne velem?

ASSZISZTENSNŐ Az előbb azt mondta, hogy ha akarnám, se bírnám elcsábítani.

RENDEZŐ Most meg azt kérdelem, harmadszor is: élne velem?

ASSZISZTENSNŐ Nem. Most már nem. Sajnálom.

RENDEZŐ Talán lesz emellett egy nyomós érvem, Judith.

ASSZISZTENSNŐ Még sosem szólított a nevemen.

RENDEZŐ Ez igaz. Mert amikor itt aludt, akkor más vérem volt. Az a vérem kifolyt, doktorok vizsgáltatták, új vért adtak, és most maga Judith.

ASSZISZTENSNŐ A bolondját járhatja velem.

RENDEZŐ De csak mert élvezte ezt. Figyeltem a próbákon: Jób gyötrelmeit is élvezte. Azonosul velük és boldog. Maga szenvedni jött a színházba. Becsületszavamra senki sem részesítheti annyi gyötrelemben, mint én.

ASSZISZTENSNŐ (feláll) Ez volt az érv, melyet beígért?

RENDEZŐ Nem. (A Goethe-könyvből egy zárt borítékot vesz elő) Ezt itt, kérem, otthon olvassa el.

ASSZISZTENSNŐ Inkább mondja el most, amit akar.

RENDEZŐ Nem. Otthon kell elolvasnod. Ez rendezői utasítás. Senkivel sem találkozhat, míg ezt el nem olvasod. És most menj innen. Es ne nézz vissza haraggal.

Az Asszisztensnő a retiküljébe teszi a levelet, és szótlanul kimegy

Második jelenet

A színpadot homok borítja. Közepén domb, ponyvával letakarva. Három oldalról palló vezet fel rá. Az 1. és a 2. Férfi, továbbá a Nő kövekkel teli taligákat tologat fel-le. Fent is, lent is kirakodnak és berakodnak Az Öreg katonaruhában sétálgat köztük, jobb keze a pisztolytáskán. A Színész a színpad sarkában, egy széken ül

SZÍNÉSZ Asszonyom, ha maga ilyen csigalassan rakodik, akkor magát az Öreg egykettőre lepuffantja.

NŐ Puffantson le, akkor legalább nem kell tovább csinálnom ezt a hülyeséget.

SZÍNÉSZ Ez az. El kell jutnia addig a pillanatig, amikor lemond az életéről. Nem azt kell éreznem, hogy durcás, hanem azt, hogy megszokta a halálát, és már azt se bánja, hogy meg kell dölgenie.

1. FÉRFI Es ha nem akarom elfogadni ezt?

ÖREG Mindjárt ledurrantlak. (Ráfogja a pisztolyt)

SZÍNÉSZ Akkor addig a pillanatig kell eljutnia, amikor fellázad a sorsa ellen. Vagy úgy, hogy csak azért is életben marad, vagy úgy, hogy a gyilkosára támad.

1. FÉRFI Ne rohögtesse ki magát.

SZÍNÉSZ Akármelyik állapotig jut el, megoldotta a gyakorlatot.

ÖREG Egyébként közlöm önökkel, hogy a pisztoly élesre van töltve.

2. FÉRFI (megáll a talicskával) Kikérem magamnak az efféle ostoba viccet.

Az Öreg ráfogja a pisztolyt. A 2. Férfi tovább tolja a talicskáját

1. FÉRFI Nem látom be, hogy mi köze van ennek a mi kálváriánkhoz a bibliai Jóbhoz.

SZÍNÉSZ A Rendező urat a végletes kiszolgáltatottság állapotai érdeklik.

2. FÉRFI Felbontom a szerződésemet.

Az Öreg újra ráfogja a pisztolyt

SZÍNÉSZ Ne lőj még.

2. FÉRFI Es mit szöl ehhez a szakszervezet?

SZÍNÉSZ Először is maguk új kollégák, és még nem tagjai a szakszervezeteknek. Másodszor is nálunk az Öreg a szakszervezeti titkár.

ÖREG (a pisztolyát lóbálva) Ki vartog itt a szakszervezetekről?

NO Maga tartós lelki károsodást okoz nekünk.

Az Öreg ráemeli a pisztolyt. A Nő elhallgat

SZÍNÉSZ Kedves kollégák, a Rendező úrnak az volna kérése, hogy egy szó se hangozzék el, csak a taligák csikorogjanak. Zihálhatnak is persze, de csak a szükséges mértékben. Képzeld el, hogy végtelenül hosszú idő óta csinálják ezt, és a domb valódi, sáros-agyagos természeti képződmény, száz méter magas, a kövek pedig kétszer ekkorák. A náci pedig igazi náci.

ÖREG Miért, nem vagyok jó?

Erőlködve tolják a taligáikat

SZÍNÉSZ Éreznem kell, ahogy minden redőjüket, pórusukat, szájukat, orrukat, fülüket, seggüket betömi a por. Lerakódik a nyelvükre, a szemükre, az agyukra. Már csak valami tompa ritmust észlelnek, mely mozgásban tartja az inaikat.

Tolják a taligát. Rakják ki-be a köveket

ÖREG Az isten, mint tudják, igazságos. A végén mindenkit kinyiffant.
NO (vinnyogva) Drága kislányom, milyen jó, hogy ezt nem érhetted meg.

ÖREG Pofa be!

1. FÉRFI Milyen érdekes: mi hárman vagyunk, ő meg egyedül. Valamelyikünknek mindig háttal áll. Es mégsem jutott eddig eszünkbe, hogy elintézzük.

ÖREG Kít, te disznó?

Ráló az I. Férfit. Iszonyú durranás. Az I. Férfit ijedtében összerogy. A Nő elengedi a taligáját, sikoltva ráborul az I. Férfit. A 2. Férfit is elengedi a taligáját. Az Öreg ráfogja a pisztolyt. A 2. Férfit tolja tovább a taligát

1. FÉRFI Vigyázz, még megfojtasz. (Kikészülődik a Nő alól) A magam részéről befejezettnak nyilvánítom a próbát. (Rákiabál a 2. Férfit) Állj már le, te szerencsétlen.

2. FÉRFI Kikérem magamnak. (Leáll)

SZÍNÉSZ Köszönöm. A Rendező úr hosszabbra tervezte a gyakorlatot, de így sem volt tanulságok nélkül.

NŐ Mondja, milyen alapon tolja fölénk magát? Maga éppolyan színész a produkcióban, mint mi.

SZÍNÉSZ Igaz. De rám bízták, hogy a mai próbát vezessem le.

2. FÉRFI Rettenetesen visszaélt a helyzetével. Leszakadt a zsebem. Es nézze a kezemet.

SZÍNÉSZ Nagyon sajnálom. - Díszítők! Végeztünk.

Díszítők jönnek be, kezdik lebontani a színpadot

1. FÉRFI Nem hagyhatnának bent legalább két taligát, egy pallót, egy deszkát és két ponyvadarabot?

SZÍNÉSZ Mi a fenének?

1. FÉRFI Írtam egy jelenetet a múltkori ötletemből. Három személyre. Szívesen bemutatnánk.

SZÍNÉSZ Majd máskor.

1. FÉRFI De hiszen a Rendező úr bátorított fel arra, hogy íróként is működjem közre a produkcióban.

NŐ Nagyon jópofa darabot írt. Egyszerre finom és mulatságos.

2. FÉRFI Én egy igazságos, de kéjszívű főrabbit játszom benne.

ÖREG Az istennek nem írt bele szerepet?

1. FÉRFI Annak egyelőre csak mennydörögnie kell.

ÖREG Szakállban vagy anélkül?

1. FÉRFI Ahogy tetszik. Úgysem látjuk, mert a színpad mögött időzik.

SZÍNÉSZ (a díszítőknek) Hagyjátok bent azt a két taligát meg a pallót, és ott azt a deszkát.

1. FÉRFI Meg azt a két ponyvadarabot.

SZÍNÉSZ A ponyvákat is.

1. és 2. Férfit ráteszi a pallót a két taligára. A Nő leveszi felsőruháját, és megindul a palló felé

ÖREG (füttyent) Ejha!

1. FÉRFI Kuss! (Veszi le a nadrágját)

SZÍNÉSZ Mit csinálnak, az ég szerelmére? Nekem hiába mutatnak akármit!

A Rendező úr dönt, nem én! Kérésükre a kellékek itt maradnak, és mihelyt a Rendező úr felépül, bemutatják neki a darabjukat. 1.

FÉRFI De engem az ön véleménye is érdekel.

NŐ Ne könyörögj neki.

1. FÉRFI Könyörög a fene.

2. FÉRFI Menjünk innen.

1. FÉRFI Csak arra kérem, hogy alkalomadtán említse meg változatomat a Rendező úrnak.

1. és 2. Férfit indul kifelé

NŐ (öltözködve) Kolléga úr, vallja meg, mint férfi a férfiak: lesz ebből a dologból egyszer majd produkció is?

SZÍNÉSZ Higgynk benne. Az eddigi munka során megtanultam, hogy ha van isten, akkor mindnyájan az ő kezében vagyunk. Vizontlátásra holnap.

A Nő 1. és 2. Férfit után kimegy

ÖREG Mit szólsz ezekhez a keblekhez? Egy egész estét betöltenének.

A Színész nem válaszol

Mondd csak, mi szükség erre a három félnótásra? Kettőnknek kéne az egészséget eljátszani. Az isten és az ördög harca Jóbért.

SZÍNÉSZ Ez három szerep.

ÖREG Egy fenét. Jób nem létezik. Istent és az ördögöt nem az ember érdekli, hanem a saját alapelveik. Egymással vannak elfoglalva, nem velünk.

SZÍNÉSZ Mi az, Öreg, baj van? Csak nem gondolkodol?

ÖREG Ne félj.

SZÍNÉSZ Írd meg te is a magad változatát.

ÖREG Nem ettem kefét. Úgyis azt játszunk el a végén, amit a mi kerget. Rendezőnk akar. Mennydöröghetek a függöny mögött. Ez a zseni sorsa manapság. (Lerakja a pisztolyt a pallóra. El)

SZÍNÉSZ (ráfekszik a pallóra, és betakarózik egy ponyvadarabbal. A pisztolyt a ponyvára teszi) Százig számolok, és ha addig nem ér ide, föbe lövöm magam. (Némán fekszik egy darabig. Aztán fogja a pisztolyt, és a halántékához szorítja)

Az Asszisztensnő bejön, felsikolt

(Eldobja a pisztolyt) Nyolcvanhétnél tartottam.

Az Asszisztensnő felveszi a pisztolyt, megnézi, és elneveti magát

Ha százig nem jössz, elsült volna, esküszöm.

ASSZISZTENSNŐ A legszívesebben melléd feküdnék.

SZÍNÉSZ Keskeny.

ASSZISZTENSNŐ Annál jobb.

SZÍNÉSZ Hozzád megyünk vagy hozzád?

ASSZISZTENSNŐ Előbb igyunk egy kávét a klubban. Nagyon fárasztó beszélgetés volt.

SZÍNÉSZ De nincs baj?

ASSZISZTENSNŐ Nem tudom. Remélem, nincs.

SZÍNÉSZ Hogyhogy reméled?

ASSZISZTENSNŐ Nem azt mondta, amit akart.

SZÍNÉSZ Miről?

ASSZISZTENSNŐ Nem tudom. Körültáncolt valmit.

SZÍNÉSZ Mit? Színházi dolgot? Magánügyet?

ASSZISZTENSNŐ Fogalmam sincs. Valahogy furcsán viselkedett.

SZÍNÉSZ De milyen vonatkozásban? Mesélj.

ASSZISZTENSNŐ Itt nem lehet. Kelj már fel. (Odanyújtja a kezét, hogy felsegítse a Színészt)

A Színész magához rántja. A palló lecsúszik a taligákról. A földre gurulnak. Ölekezés

SZÍNÉSZ Szúzi terep.

ASSZISZTENSNŐ Megörültél. (Kibontakozik)

Feltápáskodnak

(A Színészre szegezi a pisztolyt) Vagy megiszik velem egy kávét, tisztelt úr, vagy lepuffantom.

SZÍNÉSZ Oké. De csak az erőszaknak engedek.

Kimennek

Harmadik jelenet

A színház társalgója. Az 1. és a 2. Férfit, a Nő és az Öreg egy asztalnál söröznek. Az asztalon a teli poharakon kívül tizenkét üres üveg

ÖREG Esküdni memék, hogy maga jobb darabot agyalt ki, bassza meg, mint az a vén buzi.

1. FÉRFI Köszönöm.

2. FÉRFI Hogyhogy buzi?

ÖREG Hogyhogy, hogyhogy? Hát maga hova tette a szemét? Az egész szakma tudja.

NŐ Én meg azt hittem, hogy az asszisztensnőjével él.

ÖREG Áh. Olyan buzi, hogy buzibb nem is lehetne, de nem merik szóvá tenni neki, mert zsidó.

NŐ Érdekes. Én az asszisztensnőjét néztem zsidónak.

ÖREG Azért, mert szemüveges. Megjátssza a szüzet, pedig - húha! Ha csak ránéz egy férfi, benedvesedik. Nekem megvolt, majdnem, de elment tőle a kedvem.

2. FÉRFI Nem csodálom.

1. FÉRFI Miért? Hunyt szemmel nem is lehet rossz.

NŐ Neked senki se rossz.

2. FÉRFI Hogy van az, hogy akármilyen társulattal akad dolgunk, zsidók keze alá kerülünk?

ÖREG Aztán zsidó darabokat játszatnak velünk. A Jób is zsidó volt. 1.

FÉRFI Legyen erős, Öreg. Az isten is zsidó.

ÖREG Azt hiszi, nem tudom, bassza meg. De ha legalább meg volna írva.

Milyen szerepem van nekem? A maga darabjával is csak ez a bajom. 1.

FÉRFI Micsoda?

ÖREG Hát milyen szerepet szán nekem? Mennydörgők a függöny mögött. Ezen még dolgoznia kell.

1. FÉRFI Gondoljátok, hogy érdemes foglalkoznom az anyaggal? Úgy érzem, máris csináltam belőle valamit. Beszéljek a Rendezővel?

NŐ Hagyd a fenébe, Artúr. Újra csalódní fogsz. Nem az az író vagy, aki ennek a rendezőnek tetszhet.

Az Öreg elmegy

2. FÉRFI Szerintem vigyáznunk kell az Öreggel. A Rendező spiclijének nézem.

1. FÉRFI Ahhoz hülye.

NŐ Miért volna hülye? Jó humora van. Csak viselkedni nem tud. Folyton a mellemre sandít.

1. FÉRFI Ha megírnám rendesen a darabot, és itt eljátszhatnánk, akkor megint rajt lennék a pályán. Nemcsak mint színész, hanem íróként is.

2. FÉRFI Igazad van. Legfeljebb nem adjuk elő. Ha nem írod meg, akkor sem adjuk elő. Nem járhatz rosszabbul, ha megírod.

NŐ Most akkor szerinted írja meg, vagy ne írja meg?

Az Öreg visszajön négy üveg sörrel. A jelenet során isznak

ÖREG Ez a rund az enyém. - Mondják, maguk hol sajátították el a színészi mesterséget?

2. FÉRFI Minket az amatőrmozgalom nevelt. De nem most először dolgozunk profi rendezővel.

ÖREG Az meglátszik magukon. - Mesélje már el a darabját!

1. FÉRFI A sztorja meglehetősen egyszerű. Jób szerzője, Ezsdrás, akit én játszom, állópultjánál ír. Be akarja fejezni a művét. Felesége, Abihail fekszik az ágyban, és hívogatja.

NŐ „Jöjj, Ezsdrás, feküdj mellém, és helyezd a mellemre tenyeredet.”

ÖREG Maga meg nem találja nagyító nélkül.

1. FÉRFI Kuss!

2. FÉRFI Ez gúnyt űz belőled.

ÖREG Dehogya! Maga félreért engem.

1. FÉRFI Az asszony kéjszíváságból csábítgatja Ezsdrást, de azért is, hogy megmentse életét. Jójárib, a főpap ugyanis összehívta másnapra a népet, hogy megköveztesse az írástudót. Abihail rá akarja beszélni a férjét, hogy fejelje meg tragikus művét egy mennyei happy enddel, és így bujjon ki a hurokból.

NŐ Ezsdrás azonban nem akar mellém feküdni. Mit tehetnék, kiugrok az ágyból, hogy erőszakkal tegyem a magamévá.

ÖREG De megnézném ezt a jelenetet.

2. FÉRFI Ez kiröhög téged, Artúr.

1. FÉRFI Hadd röhögjön. Nem látod, hogy fogyatékos?

NŐ Már a földre rántom, amikor belép Jójárib, a főpap, vagyis ő.

1. FÉRFI Abihail bevádol engem, hogy nem akarok sokasodni és szaporodni, ahogy az isten parancsolja a népnek. Ehelyett éjjel-nappal egy könyvet írok Jóból.

2. FÉRFI Erre én ráparancsolok, hogy azonnal adja át a kéziratát.

1. FÉRFI Azt hazudom neki, hogy nincs letisztázva, de másnap a népgyűlésre elhozom.

NŐ Hajnalban beállítok egy kis mannapéppel Jójáribhoz. Hogy jóindulatra hangoljam a férjem iránt. Meg hát ki vagyok éhezve mint nő. Érti, nem?

ÖREG Nem értem.

NO Ez itt folyton csak ír. A pap viszont sokat henyél, és szereti a húst!

2. FÉRFI Lola!

1. FÉRFI Ezsdrás meg közben arra gondol, hogy befejezi a művét, még ha megkövezik is. Kompromisszumok nélkül! Ebbe nagyon sok szubjektív tapasztalatot sűrítettem. Ezsdrás...

ÖREG Kit érdekel a maga Ezsdrása, bassza meg? Amikor teljesen megfeledkezett rólam...

NŐ Meg arról a jövőgású színésztől is megfeledkezettél, aki a Jóbot játssza.

ÖREG Márpedig arról ne feledkezzen meg. Rólam megfeledkezhet, de őrla nem, mert ő a Rendező szeme fénye. *(Illetlen mozdulattal jelzi, hogy viszonyuk van)* Pedig amúgy nem is buzi. De hát mit meg nem tesz az ilyen egy szerepért.

2. FÉRFI Mi volna, ha ő játszaná az istent? Én mint főpap őhozzá fordulnék tanácsért, és akkor lenne egy nagyjelenetünk?

ÖREG Nem rossz. De ha ő az isten, akkor én játszom a főpapot.

2. FÉRFI Es akkor én mit csinálók?

ÖREG Maga kinyalja a seggemet.

NŐ Hogy beszél? Es miért bámulja folyton a mellemet? Kikérem magamnak!

ÖREG Bámulja a nyavalya. Hova nézzek?

NŐ Artúr, te tőröd ezt?

1. FÉRFI Hogy beszél a feleséggemmel?

ÖREG Azt állítom, igenis, hogy az isten templomban érzi jól magát, nem pedig tejcsőrdában.

2. FÉRFI Nem bírom tovább. Vegyétek tudomásul, hogy engem majdnem pappá szenteltek Avignonban.

1. FÉRFI Hallottuk már. Ámor gáncsolt el a tengerparti fővenyen.

2. FÉRFI Gúnyolódní, azt tudsz! Ha még egy istenkáromlást hallok, a pofátokba öntöm a sört. Es tudjátok meg azt is, hogy újra beiratkozom a teológiára. *(Felugrik, felkapja sörét)*

Az Öreg és az 1. Férfi az arca elé emeli a kezét. A Nő te/sikolt. A társalgó aijtájában megjelenik az Asszisztensnő és a Színész. A 2. Férfi feléjük emeli a söröspoharat

Üdvözetlem!

ÖREG Van valami híretek a Rendező úrról?

ASSZISZTENSNŐ Tőle jövök. Elég rémesen néz még ki, de a következő alkalommal már ő próbál. Hétfőn tizenegyor kezdünk, addig szünet.

ÖREG Nagyszerű! Nem mondtam, hogy egykettőre talpra áll? Csalánba nem üt a mennykő!

Az Asszisztensnő és a Színész leülnek egy másik asztalhoz. Halkan beszélgetnek

1. FÉRFI Mi volna, ha most átülnék hozzájuk, és megtanácskoznám velük a darabomat?

NŐ Eszedbe ne jusson!

2. FÉRFI Miért? Nem veszthet velem semmit.

NŐ Kell neked egy új csalódás?

ÖREG Ne hagyja magát lebeszélni, faszikám. Tudja mit: jövök magával és támogatom.

1. Férfi feláll, fogja a sörét. Az Öreg követi a példáját

1. FÉRFI Várjatok meg.

NŐ Ha átmész, itt hagyunk, nem igaz Albert?

2. FÉRFI Hova menjünk?

NŐ Hozzád!

ÖREG Megesznek néhány mannapéppent.

1. FÉRFI Kuss! - Ne haragudj, Lola, de ezt az alkalmat nem szalaszthatom el. *(Átmegy a másik asztalhoz)*

Az Öreg követi. A Nő kirohan a társalgóból. A 2. Férfi tétovázik, aztán kiissza a poharát, a Nőét is kiissza, és kimegy

Zavarok? *(Csend)* Csak egy pillanatra.

ÖREG Artúrnak van egy muzeális ötlete.

ASSZISZTENSNŐ Ki az az Artúr?

1. FÉRFI Én, kezét csókolom. Nem tudom, a kolléga említette-e már, hogy írtam a mai próbára egy kis jelenetet.

SZÍNÉSZ Sajnálom, még nem volt rá időnk.

1. FÉRFI Elmeséljem a menetét?

ÖREG Mesélje el neki.

ASSZISZTENSÓNÓ Inkább elolvasnám.

1. FÉRFI *(átkutatja a zsebeit)* A kézirat a feleségemnél maradt. Már emlékszem is, hogy berakta a retiküljébe.

ASSZISZTENSÓNÓ Akkor majd hétfőn.

1. FÉRFI De van néhány új ötletem is. Leülhetek? *(Leül)*

Az Őreg is leül

Hozhatok önöknek egy kis sört? Vagy mást?

ASSZISZTENSÓNÓ Majd máskor.

1. FÉRFI Mit szólnának ahhoz, ha a Jób szerzője beleszeretne a saját maga által megalkotott figurába? Mint a Pygmalionban a szobrász.

ASSZISZTENSÓNÓ Írja le ezt a változatot is, és akkor hétfőn a már megírttal együtt odaadhatná a Rendező urnak.

1. FÉRFI De nem találja ezt a gondolatot szépnek? Nem gondolják, hogy ebben a Jób-témában rejlik egy Pygmalion-lehetőség is?

SZÍNÉSZ Majd gondolni fogjuk. Hétfőn. Előbb nem. Értette? Hétfőn. ŐREG A szerző Jóbbal helytelenkedik, ezért persze a felesége kielégítetlen.

A mellei közé tűz egy főrabbit és néhány mannalepényt, és tűzoszlop gyanánt, lobogva egy kéglibe rohan.

1. FÉRFI Kuss! - Asszonyom, ez az ember félreérti a szándékaimat...

ŐREG Akkor hozok négy sört.

SZÍNÉSZ *(felugrik)* Hordjátok el magatokat!

ŐREG Hogy jössz ahhoz, hogy így beszélsz velem? Csak azért, mert hagytad, hogy a Rendező úr megdugjon?

SZÍNÉSZ Tűnj el innen! *(Meglöki az Őreg)*

Az Őreg székestül felborul. Az 1. Férfi feláll

ASSZISZTENSÓNÓ Ne! Ezt ne!

SZÍNÉSZ Miért ne verjem szét a pofáját? *(Megindul az Őreg felé)*

Az Őreg kimenekül a klubból

1. FÉRFI Akkor esetleg hétfőn?

SZÍNÉSZ Igen, hétfőn. Nem most, hanem hétfőn!

ASSZISZTENSÓNÓ Írja le a hétfőig az összes lehetséges változatát.

1. FÉRFI Az összeset?

ASSZISZTENSÓNÓ Az összeset. Vizontlításra, Artúr.

SZÍNÉSZ *(megindul az 1. Férfi felé)* Vizontlításra, Artúr.

1. FÉRFI *(hátrálva)* Hétfőn. Köszönöm. Kezét csókolom. Vizontlításra. *(Kimegy a klubból)*

SZÍNÉSZ Agyon kellett volna ütnöm őket.

ASSZISZTENSÓNÓ Rettenetesen viselkedtél. És ha az Őreg kitörte volna a nyakát?

SZÍNÉSZ Nem törte ki. Legnagyobb sajnálatomra. Meséld tovább.

ASSZISZTENSÓNÓ Hol tartottam?

SZÍNÉSZ Ott, hogy Gaston megkérdezte, él-nél-e vele.

ASSZISZTENSÓNÓ Húha. Milyen arccal mondtad ezt?

SZÍNÉSZ Olyannal, amilyen van nekem.

ASSZISZTENSÓNÓ Csak nem vagy féltékeny?

SZÍNÉSZ De igenis, féltékeny vagyok.

ASSZISZTENSÓNÓ Rám vagy rá?

SZÍNÉSZ Megőrültél?

ASSZISZTENSÓNÓ Most mondta az Őreg, hogy viszonyod van vele.

SZÍNÉSZ Ja persze.

ASSZISZTENSÓNÓ Miért, talán nem igaz?

SZÍNÉSZ Szerinted igaz?

ASSZISZTENSÓNÓ Nem tudom. Miért mondta volna? *(Csend)* Nőkre nem volnék féltékeny. De vele szemben nincsenek eszközeim.

SZÍNÉSZ Szívesen lefeküdtem volna vele. Ő is szerette volna. Rádásul vonzó ember és művész, tetőtől talpig. Lényeges dolgokat ebben a színházban csak tőle tanulhatok.

ASSZISZTENSÓNÓ Akkor mi tartott vissza?

SZÍNÉSZ Szégyenletesen korlátozott ösztönéletem, hogy Gasztont idézzem.

ASSZISZTENSÓNÓ Nem értem. Mi szégyenletes?

SZÍNÉSZ Szerinte még ösztöneinket is elnyomorítják az előítéletek. A görögök bölcsebbek voltak nálunk. Ők a csip-csup nemi különbségeknél fontosabbnak találták, hogy ki milyen ember.

ASSZISZTENSÓNÓ Nekem ez magas. Én sohasem akartam nőkkel ágyba bújni. Még férfakkal sem igazán, amíg benneteket meg nem ismertelek. Amióta elszőktem hazulról, huszonhárom férfi partnerem volt, de csak

mert úgy gondoltam, hogy ez így illik. Ezenkívül gyűjtöttem a bizonyítékokat, hogy nőnek tekintenek, még ha csúnya béka vagyok is.

SZÍNÉSZ Egyszóval igazából Gaszton volt az első, én meg a második. És Gaszton most arra kér, hogy költözz hozzá.

ASSZISZTENSÓNÓ Nem értem, miért akarja ezt, hiszen nem keltek neki.

SZÍNÉSZ Es te hogyan döntesz?

ASSZISZTENSÓNÓ A legszívesebben mindkettőtökkel összeköltöznék, de te ebbe nem mennél bele.

SZÍNÉSZ Ő se.

ASSZISZTENSÓNÓ Ő belemenne, mert akkor ott volnál neki te is.

SZÍNÉSZ Jó kis örültekházát rendeznének be magunknak.

ASSZISZTENSÓNÓ Nemet mondtam. Azt felelte, hogy van még egy érve.

SZÍNÉSZ Csak nem az öngyilkosság?

ASSZISZTENSÓNÓ Nem hiszem. Nem árulta el az érvét. *(Retiküljéből előveszi a levelet)* Parancsba adta, hogy senkivel sem találkozzhatok, míg el nem olvasom ezt. Mint látod, megszegtem a parancsát.

SZÍNÉSZ *(átveszi a borítékot, megvizsgálja, visszaadja)* Nem nyitottad ki.

ASSZISZTENSÓNÓ Most viszont kinyitom. A te két szép szemed láttára.

(Feltépi a borítékot)

NŐ *(beront)* A férjem elment már?

SZÍNÉSZ Mint látja.

NO Nagyon aggódom miatta. Mánias-depressziós alkat. Amikor itt hagytam, mánias fázisban volt, de féltő, hogy szereplését az önök asztalánál fiasoként élte át. Ez esetben depressziósan távozott, márpedig hajlamos a szuicidumra. Azonnal meg kell őt találnom.

ASSZISZTENSÓNÓ Nyilván hazament, asszonyom, mert írni akart.

NO Csakhogy énnám a kulcs. Nem bír bejutni a lakásba, és most az utcákon csatangol.

ASSZISZTENSÓNÓ Dehogyan csatangol. Biztos beült egy presszóba, és ír.

NO Nem ültett be. Bohém ember, úgyhogy nem hagyhatok nála pénzt.

ASSZISZTENSÓNÓ Valami pénzt azért csak szerezhetett, mert italt akart

rendelni nekünk.

NO Hitelbe. Micsoda disznó.

SZÍNÉSZ Nézzem körül. Itt nincs. Vagy itt van? Talán valamelyik asztal alatt? A

pult mögött? Miért nem keresi másutt?

NŐ Hol keressem? Hol?

SZÍNÉSZ Látom lelki szemeimmel, hogy a házuk előtt várja magát. És nem tud bemenni. Egyre türelmetlenebb: örülten féltékeny, hiszen maga egy férfi kollégával rohant el innen. Önkívületben! Menjen már! Siessen haza! *(Belekarol a Nőbe, kivonszolja a klubból. Kintről)* Minden perc késés végzetes lehet! *(Visszajön, és leül a helyére)*

ASSZISZTENSÓNÓ Ez szép munka volt, gratulálok.

SZÍNÉSZ Olvasd fel a levelet, mert esküdni mernék rá, hogy mindjárt visszajön valamelyikük. Vagy tedd vissza a borítékba, menjünk hozzád vagy hozzám, és fekdjünk le, és csak aztán olvassuk el.

ASSZISZTENSÓNÓ Nem. Előbb elolvasuk, aztán fekszünk le.

SZÍNÉSZ Akkor láss neki gyorsan.

ASSZISZTENSÓNÓ *(olvas)* „Drága Judith, minta Jób könyvéből is kitetszik, a baj nem jár egyedül. Először elvesztettem valakit, aki nagyon közel állt hozzám. Aztán jött a balesetem. Kifolyt belőlem az én rossz vérem. Amikor folyt, még nem tudtam, hogy rossz. Az orvosok viszont szem-ügyre vették, és aztán hosszan csóválták a fejüket. Napokon át éreztem, hogy baljós hírük van a számomra, de nem merik mondani. Míg életveszélyben voltam, talán azt remélték, hogy megspórolhatnak maguknak pár kellemetlen percet. Megértem a gyávaságukat, hiszen én sem merem elmondani magának - ezért ez a levél. Tudnia kell, ha nem vette volna észre, hogy férfiakhoz vonzodom. Utolsó szerelmem is, akit mindenkinél jobban szerettem hat éven át, férfi volt. Az ajszet csak tőle kaphattam el...”

SZÍNÉSZ Miért álltál meg?

ASSZISZTENSÓNÓ „...az ajszet csak tőle kophattam el, mert amióta őt szeretem, nagyon ritkán fekdtem le mással, és olyankor betartottam az óvatosságra intő előírásokat. Egyetlenegyszer hagytam figyelmen kívül őket, amikor egy nővel háltam, és ezért nem bíztam eléggé magamban, mea maxima culpa, jóvátételten. Kérem, költözzön hozzám szép szűzies együttlétre, legalább amíg a vizsgálat ki nem deríti, hogy megfertőztem-e. Együtt dolgoznánk a Jóban, mely immár az én történetem, és ha minden rosszul megy, akkora magáé is. Válaszát várja Gaszton.”

SZÍNÉSZ De nagy kár értem. *(Csönd)* Ha legalább lefeküdtünk volna előbb.

(Csönd) Nagy mázlista az a holland barom: megúszta a kínhalált lassú tűzőn.

ASSZISZTENSNŐ De hiszen még nem biztos, hogy beteg vagyok. És ha beteg volnék, se biztos, hogy te is az vagy.

SZÍNÉSZ Most már ésszerűnek tartom az ajánlatodat. Költözzünk össze mind a hárman. Szép egészségügyi háromszög leszünk.

ASSZISZTENSNŐ Mennyi idő múlva állapíthatják meg az orvosok, hogy elkaptuk-e tőle?

SZÍNÉSZ Tőle csak te kaphattad el. A premierig egyébként úgysem vizsgáltatom meg magam.

ASSZISZTENSNŐ Miért épp a premierig?

SZÍNÉSZ Mert ha tudom, hogy AIDS-em van, akkor már nem érdekel Jób úr.

Ha pedig még sincs, akkor túl boldog lennék a szerephez. Művészi szempontból a legjobb, ha hánykolódhatom, mint a hősi, remény és kétségbeesés között.

ASSZISZTENSNŐ Ne pojjácskodj, Bab.

SZÍNÉSZ Bob? Hogyhogy Bob? Még sose hívtál Bobnak. ASSZISZTENSNŐ Gasztontól hallottam. „Bob jó Jób” - ezt mondta. SZÍNÉSZ Eddig még sosem neveztlél néven. De ha okvetlenül igényt tartasz

erre, akkor Róbert vagyok.

ASSZISZTENSNŐ Rendben van, Róbert.

SZÍNÉSZ És miért ne pojjácskodjak? Jobban szeretnéd, ha bögnék?

ASSZISZTENSNŐ Sokkal.

SZÍNÉSZ Az apám halálát követő évben anyámat megtérítette egy bozontos mellű jehovista mentőautó-sofőr. A jehovisták abban hisznek, hogy az a nemzedék, amely már élt a világ végének a kezdetén, vagyis az első világháború kitörésekor, a végét is megéri, az ezredfordulót. Akkor kerül sor az armageddoni csatára. Lángpallosú angyalok lekaszabolnak mindenkit, aki nem jehovista. Az anyám majd egy füves dombon kötögetve élvezi végig, hogyan öldösnek le bennünket isten zsoldosai. Megírom neki, hogy lángpallos nuku. Elpusztíthatatlan, izmos vírusocskák. Anyám jobban teszi, ha kötőtű helyett elektronmikroszkópot visz fel a dombra.

ASSZISZTENSNŐ Mit válaszoljak Gasztonnak?

SZÍNÉSZ Amit akarsz. Es most tűnj el. - Még mindig itt vagy?

ASSZISZTENSNŐ Róbert!

SZÍNÉSZ Tudni sem akarok rólatok. Érted? Tudni sem akarok rólatok hétfőn tízenegy óráig.

Kimegy. Ahogy kinyitja az ajtót, látni lehet az Öreget

ÖREG Elhézést. Itt felejttem a szemüvegemet.

Negyedik jelenet

Homok, hamu. A színpad sarkában két taliga, palló, deszka és ponyvadarabok. A Rendező bal karja felkötte, ballába gipszben, arcán két ragtapasz. Az Asszisztensnő besiet. 1. és 2. Férfi, a Nő és az Öreg a színpad szélén ácsorog

RENDEZŐ Hol a fenében mázkált?

ASSZISZTENSNŐ Telefonáltam neki.

RENDEZŐ És?

ASSZISZTENSNŐ Nincs már otthon.

RENDEZŐ Ha tíz percen belül nem fut be, fegyelmet adatok neki. Az ott micsoda? (A kellékek felé bökö)

ASSZISZTENSNŐ Nem tudom.

NO (súgva, az 1. Férfinak) Na! Miért hallgatsz, minta csuka? 1.

FERFI Ne lökdöss!

NŐ Nyisd már ki a szád.

1. FERFI Ez nem alkalmas pillanat.

RENDEZŐ Hát maguknak mi a bajuk?

NŐ Férfem a hét végén írt egy darabot a Jób könyvének szerzőjéről.

„Homokos történet” - ez a címe. Homokos, mert a sivatagban játszódik, de azért is, mert a főhős homokos.

1. FERFI Azt tetszett mondani, hogy íróként is bekapcsolódhatok a munkába. Éltem a lehetőséggel.

2. FERFI Elmesélnék a történetet. Egy-két jelenetet el is játszánánk. Improvizatív persze, ahogy öntől tanultuk.

NŐ A kolléga úgy sincs még itt. A Jób.

RENDEZŐ Áhá. Szóval az a limlom ott a maguk kelléke?

1. FERFI Igen, de egy másik változathoz.

NŐ Az ágy most is kapóra jön.

Az 1. és a 2. Férfi ráteszi a pallót a két taligára, és letakarja egy ponyvadarabbal

RENDEZŐ Nem bánom. Halljuk a sztorit. De röviden.

2. FERFI Először eljártunk egy jelenetet. Gyere, Lola.

A 2. Férfi alsónadrágra vetkőzik, lefekszik a lócára, betakarózik egy ponyvadarabbal. A Nő leveszi felsőruháját, és megindul a lóca felé

ÖREG (fütyönt) Ejha!

1. FERFI Kuss!

RENDEZŐ Ne játszsanak! Csak a történetet kérem. Semmi játékot, megértették?

A Színész bejön. Trikóban van, karján és arcán festett fekélyek

Miért késtél? Így mázkáltál az utcán? Hogy nézel ki?

SZÍNÉSZ Gondoltam, miért pingáljon rám fekélyeket Judithka, amikor önellátó vagyok.

RENDEZŐ Nem úszod meg a fegyelmet.

SZÍNÉSZ (halkan, a Rendezőnek) Ez lesz nekem a legnagyobb bajom.

ASSZISZTENSNŐ Róbert!

RENDEZŐ A hamuba veled!

A Színész leül a hamuba. Felveszi jöbi pozát

NŐ Rendező úr, kérem, nem tetszett intézkedni, hogy mi legyen a kéziratunkkal.

RENDEZŐ Könyörgök, ne zörögjön. Diszítók, vigyék ki azt a szart.

Két diszítómunkás kiviszi a kellékeket

Egy kétszemélyes rögtönzéssel kezdjük. Én, ördögi minőségemben, meglátogatom a hamuban ücsörgő, fekélyes Jóbot. Jób megkérdi tőlem, hogy honnan jövök. Kész vagy?

Csőnd

ASSZISZTENSNŐ Kész van.

SZÍNÉSZ Kész vagyok.

A Rendező fekete köpenybe bújlik, fogja a mankóját, odabiceg a Színészhez. Ez mozdulatlanul bámul maga elé. Hosszú szünet. A Rendező megböki botjával a Színészt

Honnan jössz?

RENDEZŐ Körülkerültem és át- meg átjártam a Földet. (Csőnd) Bebarangoltam minden zugát. (Csőnd) Azt az embert keresem, aki a legártatlanabbul szenved. (Csőnd. Újra megböki botjával a Színészt)

SZÍNÉSZ Ki vagy te?

RENDEZŐ Az ember barátja. A Fény hozója.

SZÍNÉSZ Akkor kopj le. Nem látod a fekélyeimet? Sötétségre van szükségük, nem fényre.

RENDEZŐ És tudod, hogy ki okozta nyomorúságodat?

SZÍNÉSZ Hogy tudom-e?

RENDEZŐ Igen. Ezt kérdezem.

SZÍNÉSZ Elátkozzam őt a színed előtt? Elátkozzam a sánta, fekete köpenyes, mérgezett vérű szörnyeteket, aki boldogságom ormáról letaszított a sivatagi pokolba? Aki rám küldte izmos kis szolgálit, hogy kiszívják erőmet, és lassú kínhalállal elpusztítsanak?

RENDEZŐ Miket beszélsz, szerencsétlen ember? Akit átkoznál, az a te jóakaród. Mert megszabadított a világ zsarnokától, aki csak azért juttatott neked vagyont, szép feleséget, sugárzó gyerekeket, hogy átadd neki értük a szabadságodat. Szöröstül-böröstül a hatalmába kerített, az agyad, a szíved, a nemző szerveid is csak neki működött, őt szolgáltad.

SZÍNÉSZ Boldog voltam.

RENDEZŐ Mint béka a pocsoltyában. És ő mire becsülte a te boldogságodat? Még kémem sem kellett, és a kezemre adott.

SZÍNÉSZ Úgy! Hát elismered, hogy te hoztad ráma borzadályt? RENDEZŐ Mosolyogva kiszolgáltatt nekem. Csak mert kétségbe vontam, hogy nyalni fogod a talpát, mely a pofádra tapos.

SZÍNÉSZ Fogadtatok rám, mint egy versenylóra. Mindketten eszköznek tekintettek.
RENDEZŐ Én nem.
SZÍNÉSZ Sakktáblátokon figura voltam.
RENDEZŐ Én életet akartam lehelni beléd. Hogy emberré válj, és lelépj a sakktábláról.
SZÍNÉSZ Miért nem kérdezted meg előbb tőlem, hogy én mit akarok?
RENDEZŐ Mert még nem léteztél.
SZÍNÉSZ Akkor miért bajlódtál velem?
RENDEZŐ Mert már akkor is szerettelek.
SZÍNÉSZ Most nevetnék, ha tudnék még nevetni.
RENDEZŐ Azt akartam, hogy megállj a saját lábodon.
SZÍNÉSZ Nem tudok állni. Csak ülök a hamuban.
RENDEZŐ Kelj fel és járj.
SZÍNÉSZ A talpamon furunkulusok.
RENDEZŐ Indulj meg négykézláb.
SZÍNÉSZ Az ujjaim lerohadtak.
RENDEZŐ Csússz a hasadon.
SZÍNÉSZ A hasam csupa tályog.
RENDEZŐ Na és? Nem a szenvedés a legrosszabb, ami történhet velünk.
SZÍNÉSZ *(eszeveszett dühvel homokot dob a Rendező arcába, üvölt)* De! Igenis az a legrosszabb! Az a legrosszabb!

A Rendező a szeméhez kap. Közben elveszti az egyensúlyát, elesik

ASSZISZTENSZŐ *(odaugrik hozzá, megpróbálja talpra segíteni)* Segítseknek! *(Az 1. és a 2. Férfi segítségével talpra állítja a Rendezőt. A Színésznek)* Elment az eszed?
RENDEZŐ Köszönöm. Semmi baj. Ez egész jól sikerült, alig látszott, hogy improvizálunk. *(A Színésznek)* Majdnem tökéletes voltál. Az elején egyszer rám kellett volna pillantanod. Es ne felejtse el: a szemed halott, de nem vagy vak. A végét viszont fantasztikusan csináltad.
ASSZISZTENSZŐ Ne haragudjon, Rendező úr, szerintem a vége borzalmas volt. Hisztérikus, mértéktelen és privát. *(A Színésznek)* Kikérem magamnak.
RENDEZŐ Miért ne lehessen Jób olykor hisztérikus? Elég magasból elég mély szarba zuhant, nem gondolja?
NŐ Rendező úr, átvérzödött az egyik sebtapasza.
RENDEZŐ *(az arcához nyúl, majd az ujjára bámul)* Vérzem, tehát vagyok.
SZÍNÉSZ Vigyázzat! Mindenki vigyázzon! Hátrébb! Életveszély!
RENDEZŐ Tréfás kedvedben vagy. *(Az Asszisztenszőnek)* Maga érti, miért ilyen vicces kedvű ma a mi Bobunk?
SZÍNÉSZ Ne nevezd Bobnak! Vér! Meneküljön, aki tud!
ASSZISZTENSZŐ Én értem, Rendező úr, és elnézését kérem.
RENDEZŐ Öt perc szünet. Addig állítsanak a színpadra egy rádiót. *(Kibiceg a színről)*

Egy disztómunkás behoz egy rádiót

1. FÉRFI *(a Színésznek)* Ennek jól ellátta a baját.
2. FÉRFI Ilyet még nem láttam színpadon. Le a kalappal.
NŐ Gratulálok. Megérdemelte. Láttam, hogyan bánt el a férjemmel? Szépen megköszönte a munkáját.
1. FÉRFI Lehetetlen fráter.
SZÍNÉSZ Hallgassanak, kérem. Hallgassanak!
ASSZISZTENSZŐ *(halkan)* Nem szégyelled magad? Teremtés koronája!
SZÍNÉSZ Hagyj békén.
ASSZISZTENSZŐ Nem hagylak békén. Ne tedd lehetetlenné, hogy szereselek.
SZÍNÉSZ Mert most ez a legfontosabb.
ASSZISZTENSZŐ Ahogy mondogod.
SZÍNÉSZ Mindketten meghibbantatok.

NŐ *(az 1. és a 2. Férfinak, halkan)* Valami félelmetes perverzióra gyanakozom. A fiú kasztrálni akarta az apját.
2. FÉRFI Egy szót se tovább, mert elsírom magam.
NŐ Agresszió a halálöszton ellen.
1. FÉRFI Te Lola, én beadom a válópert.
NŐ Annyi baj legyen. Albert, mondd meg neki.
2. FÉRFI Mit mondjak meg? Félrebeszelsz. Nincs semmi mondanivalóm! 1.
FÉRFI Mit mondjon meg? Halljuk!
NŐ *(sír)* Kislányom... Miért hagytál magamra?
1. FÉRFI Na még ez hiányzott.
RENDEZŐ *(bejön. Tiszta tapasz van rajta, nem visel köpenyt. A Színésznek)* Ül vissza a hamuba. *(Az 1. és a 2. Férfinak és a Nőnek)* Foglalják el a helyüket, mint a múltkor. Hát maga mit bög? - El ne mondja! *(Kiabálva)* A helyeden vagy, Öreg?
ÖREG Maximálisan.
RENDEZŐ Egyelőre maradj ott és figyelj. Még nem kerülsz sorra, de azért nem árt, ha okulsz. Mindjárt meghallgatjuk a déli híreket. Meglátják, hogy legalább három Jób-dramára való borzadály lesz köztük. Kiválasztjuk a számunkra legalkalmasabbat, és kidolgozzuk jó alaposan.
SZÍNÉSZ Minek ehhez rádió? Én tudok egy újságot, mely minden elképzelhető hírt lepipál. Elmondhatom?
RENDEZŐ Majd arra is szakítunk időt. *(Az 1 és 2. Férfinak és a Nőnek)* A Vigasztalók bölcsessége tömören így foglalható össze: a szenvedésről a szenvedő tehet. Ettől Jób megőrül, mert ezt ő nem fogadhatja el.
SZÍNÉSZ Nem hát. De akkor mit lopjuk itt tovább a napot?
ASSZISZTENSZŐ Rendező úr, már elmúlt tizenkét óra.
RENDEZŐ Kapcsolja be a rádiót.
RÁDIÓHANG „...egész Németországban merényletek a török üzletek ellen, jelentette a DPA hírugynökség. - Szumátra: tovább folyik a kutatás a földrengés esetleges túlélői után. Eddig negyvennyolc tetemet ástak ki a romok alól, a sebesültek száma négy\$zázhetven. Kétszáztizennégy embernek nyoma veszett. - Algír: Orán közelében egy munkásokat szállító busz a nagy esőzésektől felpuhult talajon megcsúszott egy kanyarban, és a szakadékba zuhant. Az áldozatok száma nyolcvanhét. A balesetet senki sem élte túl. - Ankaru Bagdad: a török hadsereg egységei iraki területen megölték tizenkilenc kurdot. Az áldozatok állítólag tagjai voltak a Kurd Munkapártna. Irak hivatalosan tiltakozott országhatárainak megsértése miatt. - Szarajevó: a hídon, ahol 1914-ben megölték az osztrák-magyar trónörökös, ma hajnalban megtalálták annak a holland újságírónak a holttestét, aki négy hete tűnt el a bosnyák főváros körzetében. A toroka el volt vágva, a szemét kinyomták, az altestén égési sebek...”
RENDEZŐ *(felrúgja a rádiót, üvölt)* Nem!
ASSZISZTENSZŐ Gaszton!
RENDEZŐ Nem! *(Ellöki a Színészt, aki odaugrik hozzá)* Nem! *(Botjával csapkodni kezd. Szétveri a rádiót)*
SZÍNÉSZ Megőrültél?

Az Asszisztensző és a Színész megpróbálja lefogni a Rendezőt

ASSZISZTENSZŐ *(a Színésznek)* Vigyázz a lábára!
SZÍNÉSZ Te vigyázz! Megint vérzik! RENDEZŐ *(kiszabadítja magát)* Hol vagy, isten?

Betolják az ismert állványt, angyalostul, kivilágítva. A teteje üres. A színre kétségbeesetten berohan az Öreg, közben megpróbálja felölteni fehér szakállát

ÖREG Elnézést, Rendező úr, nem gondoltam, hogy már mi jövünk. A

Rendező fojtogatni kezdi az Öregt. A többiek dermedten nézik

Függöny'

